



FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 18. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 24. marts 2023

Tidspunkt: kl. 08.30

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 23. marts 2023

1. Modtagelse af deputation fra Novozymes vedr. anvendelsen af nye genteknologier
- L 2. Drøftelse af debatarrangement vedr. danske indspil til en ny Kommissions prioriteter
- L 3. Meddelelser fra formanden
- L 4. Drøftelse med finansministeren om REPowerEU i regi af arbejdsgruppen om EU's klima- og energipolitik (KOM (2022) 0231)

Punkt 5 begynder kl. 09.30

- FO 5. Revision af EU's finansforordning
Forelæggelse ved finansministeren
– *Tidlig forelæggelse*
KOM (2022) 0184
KOM (2022) 0223 – Bilag 2 (samlenotat)
EUU alm. del (2022) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

- FO 6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gebyrer og afgifter, der skal betales til Det Europæiske Lægemiddelagentur, om ændring af forordning (EU) 2017/745 og om ophævelse af forordningerne (EF) nr. 297/95 og (EU) nr. 658/2014
Forelæggelse ved indenrigs- og sundhedsministeren
– *Tidlig forelæggelse*
KOM (2022) 0721
KOM (2022) 0721 - Bilag 2 (samlenotat)
EUU alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)
EUU alm. del (20222) – Bilag 343 (udvalgsmødereferat side 471, senest behandlet i EUU 3/3-23)
- FO 7. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2008, (EF) nr. 810/2009 og (EU) 2017/2226 og Rådets forordning (EF) nr. 1683/95, (EF) nr. 333/2002, (EF) nr. 693/2003 and (EF) nr. 694/2003 og konventionen om gennemførelse af Schengenaftalen for så vidt angår digitalisering af visumproceduren
Forelæggelse ved udlændinge- og integrationsministeren
KOM (2022) 0658
KOM (2022) 0658 – Bilag 2 (samlenotat)
EUU alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)
- FO 8. Rådets afgørelse om bemyndigelse af medlemsstaterne til at ratificere ILO's konvention om afskaffelse af vold og chikane i arbejdslivet
Forelæggelse ved beskæftigelsesministeren
– *Vedtagelse/afstemning*
KOM (2020) 0024
KOM (2020) 0024 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)
EUU alm. del (20222) – Bilag 343 (udvalgsmødereferat side 503, senest behandlet i EUU 3/3-23)
9. Siden sidst:
- a) Tidlig orientering om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en fælles ramme for medietjenester i det indre marked (europæisk retsakt om mediefrihed) og om ændring af direktiv 2010/13/EU
Orientering ved kulturministeren
KOM (2022) 0457
KOM (2022) 0457 – Bilag 8 (revideret grund- og nærhedsnotat)
EUU alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)
EU-note (20222) – E 5 (EU-note af 22/11-22 om forslaget)

- FO 10. Rådsmøde (transport, telekommunikation og energi) den 28. marts 2023
Forelæggelse ved klima-, energi- og forsyningsministeren
EUV alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)
11. Modtagelse af deputation fra NOAH og Foreningen for Biodynamisk Jordbrug vedr.
anvendelsen af nye genteknologier
EUV alm. del (20222) – Bilag 162 (henvendelse af 26/1-23 fra NOAH m.fl.)
- L 12. Eventuelt

Der vedlægges foreløbig oversigt over det under punkt 10 nævnte møde.

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FF =Forventet forhandlingsoplæg
FO =Forhandlingsoplæg
FL =Forventet lukket behandling
L =Lukket behandling

Rådsmøde (Transport, telekommunikation og energi – energi) den 28. marts 2023

- FO
1. Forslag til forlængelse af reduktionstiltag i rådsforordning om koordinerede foranstaltninger til reduktion af efterspørgslen efter gas
 - *Politisk enighed*
 - KOM (2023) 0174
 - Rådsmøde 3943 – Bilag 2 (supplerende samlenotat)
 - KOM (2022) 0361 – Bilag 3 (beslutningsreferat vedr. den skriftlige forelæggelse af forhandlingsoplægget 22/7-22)
 - KOM (2022) 0361 – Bilag 2 (skriftlig forelæggelse af forhandlingsoplæg vedr. det oprindelige forslag 22/7-22)

 2. Brint- og gasmarkedspakken:
 - a) Forslag om ændring af direktiv om fælles regler for det indre marked for naturgas
 - *Generel indstilling*
 - KOM (2021) 0803
 - Rådsmøde 3943 – Bilag 1 (samlenotat side 15)
 - KOM (2021) 0803 – svar på spm. 1 om rækkevidden af de delegerede retsakter vedr. ændringen af gasdirektivet, fra klima-, energi- og forsyningsministeren EUU alm. del (20222) – Bilag 111 (udvalgsmødereferat side 163 FO, forhandlingsoplæg forelagt 2/12-22)

 - b) Forslag om ændring af forordning om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet
 - *Generel indstilling*
 - KOM (2021) 0804
 - Rådsmøde 3943 – Bilag 1 (samlenotat side 2)
 - KOM (2021) 0804 – svar på spm. 1 om rækkevidden af de delegerede retsakter vedr. ændringen af gasforordningen, fra klima-, energi- og forsyningsministeren EUU alm. del (20222) – Bilag 111 (udvalgsmødereferat side 163 FO, forhandlingsoplæg forelagt 2/12-22)

 3. Reform af elmarkedet
 - *Politisk drøftelse*
 - KOM (2023) 0148, KOM (2023) 0147
 - Rådsmøde 3943 – Bilag 1 (samlenotat side 31)
 - EU-note (20222) – E 17 (EU-nyt af 17/3-23)

 4. Eventuelt

 5. Siden sidst

Alle punkterne hører under klima-, energi- og forsyningsministeren.



Europaudvalget

Referat af 18. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 24. marts 2023

Tidspunkt: kl. 08.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Niels Flemming Hansen (KF), formand, Henrik Møller (S), Ida Auken (S), Jens Joel (S), Kim Valentin (V), Karin Liltorp (M), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Alexander Ryle (LA), Alex Ahrendtsen (DF), Marianne Bigum (SF), Søren Søndergaard (EL), Theresa Scavenius (ALT) og Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU).

Desuden deltog: Finansminister Nicolai Wammen, indenrigs- og sundhedsminister Sophie Løhde, udlændinge- og integrationsminister Kaare Dybvad Bek, beskæftigelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen, kulturminister Jakob Engel-Schmidt, klima-, energi- og forsyningsminister Lars Aagaard, deputation fra Novozymes repræsenteret ved Claus Crone Fuglsang, Peter Steen Mortensen og Kathrine Stenild, deputation fra NOAH og Forening for Biodynamisk Landbrug repræsenteret ved June Rebekka Bresson og Klaus Loehr-Petersen.

Kim Valentin fungerede som formand under punkterne 5-12.

Punkt 1. Modtagelse af deputation fra Novozymes vedr. anvendelsen af nye genteknologier

Novozymes

Chief science officer Claus Crone Fuglsang

Head of global public affairs Peter Steen Mortensen

Public affairs manager Kathrine Stenild

Claus Crone Fuglsang: Vi er her for at tale om anvendelsen af moderne genteknologi. Men det er jo ikke, fordi »moderne« betyder, at genteknologi er noget nyt. Den har været anvendt i industriel og farmaceutisk sammenhæng siden 1980'erne til at lave alt fra insulin til vaskemiddelenzymer, bageenzymer osv.

Reguleringen er temmelig gammel. Den hører til den tid, hvor genteknologi var nyt, og blev yderligere opdateret allerede i starten af 00'erne med udsætningsdirektivet, hvor plantegenteknologi var det drivende for lovgivningen og ikke den indesluttede anvendelse, som er den måde, vi producerer på.

Man har altid, også før genteknologi, kunnet lave planteforædling. Man har også kunnet forædle mikroorganismer gennem eksempelvis klassisk mutagenese. Og da disse processer også finder sted i naturen, har man undtaget dem fra lovgivningen. Siden er nye teknologier som CRISPR (geneditering) kommet til – værktøjer, som meget præcist kan gå ind og ændre i en organismes eksisterende arvemasse. P.t. bliver det reguleret som genteknologi i EU, selv om man opnår samme resultat, som hvis det skete ved naturlig forædling. Det vil sige, at man i dag har en lovgivning, som differentierer reguleringen af helt identiske produkter afhængig af processen. Det skal i øvrigt siges, at genreguleringen er temmelig lang, når man vil anvende organismene.

Undervejs er nu en dialog og diskussion om en opdatering af disse regulativer med udgangspunkt i planteverdenen, og her er vores ønske selvfølgelig, at det også vil kunne dække mikroorganismer. For det første er der behov for, at vi får en tidssvarende regulering. Dernæst at reguleringen bliver produktbaseret, f.eks. ligesom i bilproduktionen: Det er ligegyldigt, om bilen er lavet på et samlebånd eller i hånden, bilen skal bare kunne køre, bremse, styre, være sikker for mennesker, måske oven i købet leve op til nogle krav om udledninger osv. Det er ikke sådan, området er reguleret i dag. Så vi ønsker, at man kan spille det ind i den kommende diskussion i EU.

Men præcis hvad er det så, man kan få ud af arbejdet med mikroorganismer? Jo, man kan f.eks. opregulere mikroorganismer, som allerede eksisterer i naturen i dag, sådan at de kan hjælpe planterne med at fikse mere nitrogen. Og det, samtidig med at man kan bruge mindre gødning. Og hvis man blot opregulerer i organismen, har man sådan set ikke ændret i arvematerialet, og det kaldes cisgenese. Det er også noget, man vil gøre med planterne. Derudover kan man opjustere effekterne af mikroorganismerne, så man kan bruge dem som biokontrolagenter. Her til morgen hørte jeg i radioen, at der er problemer med pesticidrester, men biologiske agents som disse – mikroorganismer, enzymer, proteiner osv. – indgår i naturens kredsløb og er fuldt nedbrydelige. Mikroorganismen dør og bliver ligesom alle andre mikroorganismer omsat. Ligesom mikroorganismerne i vores tarmsystem, som lever og dør og bliver omsat.

Så hvis man vil den grønne omstilling i EU, har man altså brug for nogle værktøjer til det, og disse teknologier er nogle af de værktøjer – både for planter og mikroorganismer. Danske virksomheder som Novozymes og Chr. Hansen er virkelig langt fremme, når det kommer til mikroorganismer, enzymer og proteiner. Det er vores stronghold, og både beskæftigelsesmæssigt, forskningsmæssigt og produktionsmæssigt udgør det en stor industri, også på verdensplan.

Hvis vi på baggrund af disse teknologier kan reducere brugen af kunstgødning i Europa, vil det CO₂-udledningsmæssigt svare til at tage 9 millioner biler af vejene. Allerede i dag er biologiske løsninger, herunder Novozymes', med til at reducere CO₂-udledningen med omkring 100 mio. tons for industrierne og produkterne, hvor løsningerne anvendes, f.eks. i vaskemiddelindustrien, hvor det er blevet muligt at vaske ved lavere temperaturer.

Vi mener, at Danmark skal arbejde proaktivt for en revision af reguleringen, så mikroorganismer bliver medtaget i den forhåbentlig positive opdatering af gmo-direktivet, som vil finde sted. Selvfølgelig skal en risikovurdering være proportional med det antal modifikationer, man foretager – om man bare regulerer i en eksisterende organisme versus det at indsætte nyt. Vi skal også sikre, at reguleringen bliver fremtidssikret i forhold til kommende teknologier. Vi efterspørger ingenlunde en

deregulering, men en tidssvarende regulering, som er proportionel med risiko, og hvor man kigger på produktet, ikke på processen.

Niels Flemming Hansen: Tak for fremlæggelsen. I øjeblikket kigger vi i Europa rigtig meget til USA bl.a. på grund af US Inflation Reduction Act. Hvilken betydning kommer det til at have for danske og europæiske virksomheder, hvis nu denne regulering ikke kommer til at ske? Hvordan kommer verden til at se ud derovrefra? Vores virksomheder skal jo ikke have incitament til at flytte andre steder hen.

Claus Crone Fuglsang: I kan ikke nøjes med at kigge til USA, I kan også begynde at kigge til Kina og Storbritannien.

Kim Valentin: Det er mit første spørgsmål: Hvad med resten af verden? Jeg går ud fra, at de 100 mio. ton reduktion i CO₂-udledning er på europæisk plan. Hvordan er udsigterne til at få produkterne ud til resten af verden, så de også kan spare alle de millioner ton?

Senere i dag får vi besøg af NOAH og Foreningen for Biodynamisk Jordbrug, og jeg tillader mig derfor at spørge lidt frækt: Hvad vil de sige til os, og hvorfor tager de fejl?

Theresa Scavenius: Tak for oplægget. Det er en rigtig spændende diskussion, og det er et eksempel på, når det er rigtig svært at få opdateret noget gammel lovgivning, fordi gmo-debatten jo politisk er meget farlig. Jeg har taget initiativ til, at vi i Alternativet begynder at diskutere netop det, for der er behov for en folkelig diskussion om, hvad gmo er. Der er mange misforståelser, men nogle af bekymringerne er jo berettigede. Før var der enten gmo eller ikke-gmo, men lovgivningen bliver nødt til også at tage højde for nuancerne – nogle ting er gode, andre er dårlige. Jeg har også talt med Chr. Hansen om det og taget initiativ til noget, jeg kalder »CLIMATE HACK: SOIL«, hvor tanken er at kigge mere forskningsbaseret på, hvad der er behov for at forstå med vores jord i øjeblikket.

Claus Crone Fuglsang: De 100 mio. tons reduktion er på globalt plan. Mere end 90 pct. af vores produkter går til eksport, og i dag skabes det meste CO₂-mitigering faktisk af vores produkter i USA, som er det største marked.

Det sker verden rundt. Reguleringen i Latinamerika og USA tillader brug og udsætning af ikke bare genediteret, men gmo – fremmede gener sat ind i planter til f.eks. udsætning. 90 pct. af verdens soja er i dag gmo. Det skaber højere udbytter, bedre vækstrater og et lavere sprøjtemiddelpres.

I har selvfølgelig hørt historien om Monsanto og amerikanske majs, der også er gmo. I starten gjorde man det for at gøre majs resistent mod Roundup, således at Monsanto kunne sælge både deres markfrø og deres egen sprøjtemiddel. Sådan er det ikke længere. Nu handler det om at udvikle gmo-egenskaber såsom tørkeresistens og næringsoptag for at sænke CO₂-aftrykket og øge udbytterne.

Men I skal også kigge til England, som nu tillader udsætning med New Breeding Techniques (NBT).

Kim Valentin fremhæver NOAH og Foreningen for Biodynamisk Jordbrugs foretræde senere på dagen. Der er jo ikke noget galt med deres synspunkt. Det bliver tit en ophedet etisk diskussion. Måske er jeg farvet af min baggrund som videnskabsmand og den rationelle tænkning. Det er

svært at sætte sig ind i, hvad der rører sig. Gener ændrer sig. Det sker hele tiden. Det sker i dig og mig hver dag. Mutationer forekommer, nogle gange reparerer organismen dem, nogle gange gør den ikke. Somme tider sker der i naturen gentransfer mellem organismer, og det har man ikke set ske i de planter, man regulerer, for det kan man styre.

NOAH og Foreningen for Biodynamisk Jordbrug er selvfølgelig bekymrede for, hvilken betydning dette vil have i det store perspektiv. Det kan jeg godt forstå. Men jeg tror, jeg vil sige, at det er uetisk ikke at tage redskaber i brug, som kan hjælpe Europa med den grønne omstilling. Vi skal jo sikre, at vi kan lave bæredygtigt landbrug i Europa, og at vi kan lave nok til i hvert fald at brødføde os selv, men forhåbentlig også eksportere.

Og hvordan skal vi få det, at vi gerne vil have mere biodiversitet, til at gå hånd i hånd med, at vi vil have den samme mængde landbrug på mindre areal? Det kræver effektivitet. Og jeg synes ikke, effektiviteten skal indebære en øget brug af gødning eller kemikalier, når der nu er muligheder for ikke at gøre det.

Søren Søndergaard: Tusind tak for jeres indlæg. Der er jo ingen tvivl om, at genteknologier kan være og er en ekstrem fordel, både de naturlige og dem, der er fremskyndede. Men for os er det interessant at vide, om der er problemer med det eller farer, vi skal være opmærksomme på, så der ikke sker det samme, som vi har set med f.eks. Monsanto.

Karin Liltorp: Jeg synes, det er super spændende, og der skal bare fuld speed på det. Men i tråd med Søren Søndergaard kunne jeg godt tænke mig at spørge, om I ligger inde med de resultater, der skal til for at fjerne befolkningens frygt for gmo? Hvor meget kendskab har I til det? Bliver jeres produkter rent faktisk anvendt, eller stammer resultaterne stadig kun fra laboratoriet?

Claus Crone Fuglsang: Det er baseret på produkter, vi allerede bruger i USA, f.eks. optimeret gær til biobrændselindustrien, så de får højere udbytter og højere udnyttelse af deres råvarer. Der findes sågar produkter på markedet til menneskeligt indtag – man har reguleret en bakterie til at lave et enzym, der forebygger noget så trivielt som tømmermænd.

Monsantohistorien er jo i virkeligheden en historie om en overdreven brug af sprøjtemiddel og Roundup, ikke om faren ved gmo, og det har selvfølgelig påvirket biodiversiteten, og det har sat så stort et tryk på miljøet, at man har set fremkomsten af Roundupresistente planter. Men det var ikke på grund af transfer fra majsplanten, det vil sige ikke gmo som sådan.

Jeg ville være efter produktreguleringen. Hvad skal vi med det? Hvad ønsker vi at opnå med det? Hvor skal det anvendes? Kan I vise, at det er sikkert? Kan I vise, at det forsvinder igen og ikke op-hobes i miljøet? Altså præcis de samme spørgsmål, man ville stille, når man tænker på sikkerhed for mennesker.

Det er svært at kommunikere budskaberne om denne teknologi til befolkningen, men analyser fra f.eks. Tyskland og Brasilien viser, at hvis man faktisk får fortalt den fulde historie, så svinger stemningen til den positive side. Så forstår de, at der er store fordele at hente. Det er lidt ligesom med debatten om atomkraft, selv om denne teknologi jo ikke indebærer samme risiko som atomkraft, hvor der selvfølgelig skal ske en risikomitigering.

Formanden: Tusind tak, fordi I kom. Det var en fornøjelse. Vi samler en pakke med jeres præsentation og spørgsmål fra udvalgets medlemmer og sender over til ministeriet til kommentering. Så bliver de i hvert fald gjort opmærksomme på problemet og problemets omfang.

L Punkt 2. Drøftelse af debatarrangement vedr. danske indspil til en ny Kommissions prioriteter

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 3. Meddelelser fra formanden

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 4. Drøftelse med finansministeren om REPowerEU i regi af arbejdsgruppen om EU's klima- og energipolitik (KOM (2022) 0231)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

FO Punkt 5. Revision af EU's finansforordning

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2022) 0184

EUU alm. del (2022) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

KOM (2022) 0223 – Bilag 2 (samlenotat)

Finansministeren: Finansforordningen indeholder regler for, hvordan EU's budget skal gennemføres, og man kan sammenligne den med den danske budgetvejledning.

Kommissionen har stillet forslaget for at tilpasse reglerne til den nye MFF fra 2021-2027. Derudover vil man lave en række tekniske ændringer. Jeg vil fokusere på de væsentlige ændringer og generelt henvise til samlenotatet.

Kommissionen stiller substantielle forslag på to områder. For det første foreslår Kommissionen at øge it-understøttelsen af beskyttelsen af EU's budget. Man vil i den forbindelse gøre to systemer obligatoriske i forbindelse med udbetalingen af EU-midler. Systemerne skal samle oplysninger om støttemodtagere og bl.a. gøre det lettere at udelukke aktører, som udgør en trussel f.eks. på grund af tidligere sager om svindel med EU-midler eller lignende.

For det andet foreslår Kommissionen at ændre den måde, bøder behandles på. Når EU-Domstolen annullerer en bøde, som Kommissionen har udstedt, skal Kommissionen tilbagebetale bøden inklusive renter. Nu foreslår Kommissionen, at udgifter til renter fremover behandles som negative indtægter og ikke som udgifter under EU's udgiftsloft. Det betyder i praksis, at disse udgifter ikke længere fortrænger andre udgifter inden for EU's budget, men i stedet øger medlemslandenes EU-bidrag.

Endelig kan jeg nævne, at Kommissionen foreslår at indskrive retsstatskonditionaliteten i finansforordningen. Der er dog ikke tale om en ændring af den mekanisme, som er taget i brug over for Ungarn, og som udvalget allerede har haft lejlighed til at drøfte med udenrigsministeren. Der er alene tale om at tilføje en henvisning, så beskyttelsen af EU-budgettet mod brud på retsstatsprincippet også fremgår som et princip i finansforordningen.

FO Regeringen lægger stor vægt på, at EU's budget af alle aktører gennemføres i overensstemmelse med retsstatsprincippet og i respekt for grundlæggende rettigheder.

Vi ser grundlæggende ikke, at tiden er til større langvarige forhandlinger om finansforordningen. Fokus bør være på korrekt implementering af EU's budget. Derfor lægger regeringen stor vægt på, at justeringer af finansforordningen målrettes nødvendige tilpasninger og opdateringer som følge af vedtagelsen af MFF'en for 2021-2027.

Vi skal sikre kontrol med udbetalingen af EU-midler. Fejlraten skal ned og mistanken om svig skal adresseres prompte. Men der skal også være proportionalitet mellem den reelle risiko for EU-budgettet på den ene side og administrative byrder på den anden. Derfor lægger regeringen stor vægt på, at merudgifter for medlemslandene begrænses mest muligt, herunder at administrative byrder

som følge af krav til it-understøttelse af kontrolkæden reduceres, således at kravet til obligatorisk anvendelse af specifikke digitale værktøjer tilpasses risikobilledet i de enkelte lande.

Revisionen af finansforordningen skal ikke anvendes til at øge EU's udgifter ad bagvejen. Vi lægger derfor også stor vægt på, at udgifter til morarenter i forbindelse med provisorisk indbetalte bøder finansieres ved omprioriteringer på udgiftssiden af EU's budget.

Samtidig er det imidlertid hensigtsmæssigt, at Kommissionen får tydeliggjort reglerne for rentebetalingerne. Derfor lægger regeringen vægt på, at Kommissionen fastsætter klare regler for betalingen af morarenter i forbindelse med provisorisk indbetalte bøder.

Endelig lægger regeringen vægt på, at finansforordningens bestemmelser generelt forenkles med henblik på at reducere administrative byrder for støttemodtagere og -udbetalere.

Jeg forventer, at forhandlingerne i Rådet fortsætter ind i april 2023. Vi ser formodentlig først en generel indstilling i maj. Da vi snart regner med at se et forslag fra det svenske formandskab, forelægger jeg sagen til forhandlingsoplæg allerede nu.

Alex Ahrendtsen: Dansk Folkeparti støtter ikke forhandlingsoplægget.

Hvordan kan det være, at regeringen ikke kan støtte, at Europa-Parlamentet får øget parlamentarisk kontrol med EU's budget? Jeg er ikke stor tilhænger af Europa-Parlamentet, det er nogle gange en legeplads, men ville det ikke give god mening, at der er parlamentarisk kontrol med budgettet?

Kim Valentin: Kan ministeren forklare konditionalitet en smule mere præcist? Jeg har forstået konditionaliteten sådan, at man ikke kan tilbageholde alle typer penge. Det er en bestemt type penge, man kan tilbageholde, hvis ikke de opfører sig ordentligt.

Venstre støtter forhandlingsoplægget.

Den fungerende formand: Det er i virkeligheden et ret stramt forhandlingsoplæg. Der er stor vægt flere steder. Det kunne være interessant at få en tilbagemelding på, hvor vi lander henne, for der er ret meget at forhandle ud fra, når der er så mange store vægte. Jeg siger det, fordi vi her i udvalget er ved at drøfte, hvordan vi kan få tilbagemeldinger. Dette kunne være et godt eksempel, hvor vi får en tilbagemelding, for vi er ret interesserede i, hvor det lander, når forslaget er forhandlet færdigt.

Marianne Bigum: Socialistisk Folkeparti er generelt positiv over for revisionen. Vi synes, der er flere gode elementer, f.eks. tilpasningen til retsstatsmekanismen og de formålsbestemte indtægter.

Vi har en bemærkning. Det fremgår af samlenotatet, at det foreslås »at tilpasse reglerne for aflønning af eksperter, så EU-institutionerne får mulighed for konkurrere med de vederlag, der tilbydes af andre aktører, når de ansætter aflønnede eksterne eksperter«. Der er i forvejen ret lukrative skattefordele, så vidt jeg forstår, når man er ansat i en EU-institution, som bør gøre det nemmere at tiltrække den kvalificerede arbejdskraft. Hvad mener regeringen om det forslag? Der er vel en grund til, at der er begrænsninger på lønningerne i dag, og bør man ikke være varsomme med det tiltag? Det kan vi godt være bekymrede for i Socialistisk Folkeparti.

Finansministeren: Jeg kommer gerne med en tilbagemelding til udvalget om, hvordan sagen udvikler sig. Det er helt naturligt.

Angående Europa-Parlamentets rolle: Regeringen har ikke noget principielt imod en stærkere kontrol fra Europa-Parlamentets side af, hvordan udgifter håndteres. Men Europa-Parlamentet har ikke vedtaget deres position endnu. I den foreløbige rapport fra Europa-Parlamentet er der en række forslag til at styrke Europa-Parlamentets rolle, men nu må vi jo se, hvordan det her bliver. Mit grundlæggende synspunkt – og det gælder også for denne delmængde – er, at tiden ikke er til at gå ind og omkalfatre EU's finansielle arkitektur i en større revision. Jeg tror, at det i højere grad drejer sig om at få det til at virke inden for de eksisterende rammer. Det vil være klogt at tage den større diskussion af struktur, når vi om nogle år skal i gang med at forhandle den næste MFF.

Angående konditionalitet: Det er vigtigt at sige, at vi ikke laver nye regler her. Det er en reference til de eksisterende regler. Det er sådan set rigtig fornuftigt at gøre, så vi også i denne sammenhæng kan få den del på plads. Det er centralt for regeringen, at EU's budget gennemføres i respekt for EU's grundlæggende værdier og retsstatsprincippet. Danmark har hele tiden været en stærk fortal for effektiv retsstatskonditionalitet. Tilsvarende har vi også peget på muligheden for i højere grad at koble budgettet sammen med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Det er en dagsorden, som også andre medlemslande og Europa-Parlamentet løbende har taget op. Det synes regeringen er fornuftigt.

For så vidt angår lønninger: Man ser her på en teknisk justering. Kommissionen har i nogle af disse sammenhænge haft svært ved at tiltrække relevante eksperter. Og det er jo et dilemma. På den ene side er der ingen af os, der har et ønske om, at lønningerne i EU skal blive højere end nødvendigt. Omvendt har vi jo også et ønske om, at EU kan tiltrække kvalificerede mennesker, så vi har nogle i EU, som kan holde nogle andre i ørerne, som kan købe de dyreste eksperter. Der skal være en balance. Men jeg deler sådan set det grundlæggende synspunkt, nemlig at vi skal være meget opmærksomme her.

Søren Søndergaard: Tak for ministerens tilsagn om at vende tilbage med udmøntningen af det, vi giver mandat til i dag.

Nu er det jo altid lidt svært at gennemskue forhandlingsoplægget, når det bare bliver læst op. Det er også derfor, vi så gerne vil have vægtningen på skrift på forhånd. Jeg forstod det på den måde, at regeringen lægger stor vægt på, at den nuværende budgetmæssige håndtering af rentetilskrivningen i forbindelse med bøder ikke ændres. Og at regeringen lægger stor vægt på, at eventuelle merudgifter i forbindelse med forslaget bør findes inden for den eksisterende ramme. Jeg har stor forståelse for ministeren i dag. På den baggrund kan Enhedslisten støtte forhandlingsoplægget.

Jeg har dog et spørgsmål. Der står i samlenotatet, at: »Kommissionen ønsker at inddrive EU-fordringer mere effektivt, hvorfor det foreslås, at Kommissionens regnskabsfører skal kunne forlade sig på EU-landenes bistand til at inddrive EU-fordringer i tråd med den forpligtelse, der gælder mellem medlemsstater.« Og så noteres det, at der er en række EU-lande, der er skeptiske over for det. Men regeringens holdning er ikke klargjort. Af måske retssikkerhedsmæssige årsager kunne det være interessant at høre, hvad regeringens holdning er til det.

Theresa Scavenius: Jeg er glad for, at regeringen støtter en strammere styring af EU-midler med retsstatsmekanismen. Det er en spændende udvikling. Nu er der også fokus på, om der skal være en grøn mekanisme. Hvad mener regeringen om det?

De udenlandske subsidier er ret spændende. Vil ministeren uddybe regeringens holdning til dem?

NOT **Finansministeren:** Flere af spørgsmålene kunne være hensigtsmæssige at svare mere uddybende på skrift.

Regeringen støtter som udgangspunkt, at vi kan hjælpe med inddrivelse. Hvis man uretmæssigt har fået en bøde, skal man have pengene tilbage og renter for den periode, hvor EU har beslaglagt pengene. Hvem bærer risikoen for det? Regeringen lægger op til, at det er EU selv inden for eget budget og ikke medlemsstaterne. Det er måske også en meget god incitamentstruktur i al almindelighed.

Og så er der den anden del, når bøder er givet med inddrivelsesdelen, og der er regeringens udgangspunkt, at det kan være fornuftigt, at medlemslandene kan bidrage til det, sådan at dem, som skylder penge, betaler de penge, de skylder.

NOT Jeg vil gerne vende tilbage på skrift hvad angår udenlandske subsidier.

Den fungerende formand: Jeg noterer, at vi får skriftlige svar på spørgsmålene fra Søren Søndergaard og Theresa Scavenius.

Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti har ytret sig imod det.

FO Punkt 6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gebyrer og afgifter, der skal betales til Det Europæiske Lægemiddelagentur, om ændring af forordning (EU) 2017/745 og om ophævelse af forordningerne (EF) nr. 297/95 og (EU) nr. 658/2014

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2022) 0721

KOM (2022) 0721 – Bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (2022) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (2022) – Bilag 343 (udvalgsmødereferat side 471, senest behandlet i EUU 3/3-23)

Indenrigs- og sundhedsministeren: Forhandlingerne er gået i gang i februar, og der forventes enighed i Rådet om teksten allerede til sommer. Denne sag forelægger jeg derfor til forhandlingsoplæg.

Baggrund for forslaget

Som jeg orienterede udvalget om den 3. marts 2023, godkender Kommissionen på EU-plan lægemidler på grundlag af EMA's (Det Europæiske Lægemiddelagenturs) vurdering af kvalitet, sikkerhed og effektivitet af medicin til mennesker og dyr, inden de sælges på det europæiske marked. EMA opkræver i den forbindelse gebyrer fra ansøgere, der ønsker markedsføringstilladelse, ligesom EMA betaler vederlag til de nationale myndigheder for deres videnskabelige arbejde i EMA-regi.

Gennem de senere år er der foretaget flere udvidelser og ændringer på lægemiddelområdet, herunder gennemgribende ændringer af det veterinærmedicinske område. Herudover har covid-19-pandemien medført, at EMA har fået en større rolle, når det kommer til kriseberedskab og krisestyring, specielt i håndtering af mangel på lægemidler. De nuværende gebyrregler dækker derfor ikke alle de opgaver, der er opstået over årene siden den sidste revision af gebyrforordningen. Det betyder også, at gebyrerne ikke længere afspejler de reelle omkostninger af opgaverne.

Der er desuden i forarbejdet til forslaget identificeret andre udfordringer med de nuværende gebyrregler. Bl.a. er reguleringen for kompliceret, og der er et behov for at fremtidssikre reguleringen, ved at gebyrerne på en forholdsvis let måde kan tilpasses udviklingen fremover.

Derfor er der et konkret behov for at tilpasse reglerne for gebyrer og vederlag i EMA-regi.

Formål

Der er særlig tre formål med tilpasningen:

1. At skabe et forsvarligt finansielt grundlag for EMA's aktiviteter. Derfor skal gebyrer til virksomheder og vederlag til nationale myndigheder være omkostningsbaserede.
2. At forenkle systemet og skabe overblik. Det gør Kommissionen ved at lægge de to nuværende forordninger sammen til ét samlet regelsæt.
3. At fremtidssikre gebyrsystemet ved at indføre større fleksibilitet til at justere gebyrerne.

Regeringens holdning

Regeringen stiller sig overordnet positivt over for formålet med forordningen, herunder indsatsen for at skabe en overskuelig og omkostningsbaseret ramme for EMA-gebyrer.

Det er vigtigt, at reguleringen er tilpasset den udvikling, som lægemiddelområdet har været igennem. Men det er også vigtigt for Danmark, at vederlagene til landene stemmer overens med omkostningerne, når de løfter opgaver for EMA – som f.eks. den danske lægemiddelstyrelse gør. Det er bl.a. vigtigt, fordi Danmark indgår i et netværk af eksperter på tværs af hele EU på lægemiddelområdet. Der foregår meget videndeling i dette netværk, og hvis medlemslandene trækker deres eksperter ud af netværket grundet økonomi, kan det betyde tab af vigtig videnskabelig viden, som i sidste ende kan have betydning for patienterne. Derfor er det vigtigt for Danmark, at forslaget bibeholder medlemslandenes økonomiske incitamenter til at indgå i netværket og fortsat deltage i at løfte de fælles opgaver, der er på området.

Endelig er det væsentligt, at fremtidige justeringer af gebyrsatserne sker på basis af objektive og forudsigelige kriterier, der samtidig afspejler de reelle omkostninger.

Samtidig er det naturligvis vigtigt for Danmark, at virksomhederne ikke oplever forslaget som unødigt byrdefuldt, også selv om det vil betyde gebyrstigninger for virksomhederne.

De høringssvar, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har modtaget, viser, at virksomhederne støtter op om forslaget, så længe det følges af hurtig og effektiv sagsbehandling. Det er regeringen naturligvis enig i skal være et væsentligt mål.

Det kan i den sammenhæng nævnes, at der for små og mellemstore virksomheder er reducerede gebyrer, ligesom der er gebyrincitamenter, som skal være med til at fremme visse typer af lægemidler, f.eks. immunologiske produkter, der kan forebygge sygdomme, der ellers ofte vil skulle behandles med antibiotika.

Den danske regering ser desuden forslaget i lyset af det kommende forslag om revision af den europæiske lægemiddelregulering, hvor Danmark selvfølgelig også vil være opmærksom på balancen mellem netop adgangen til lægemidler og udviklingen af nye lægemidler.

Regeringens forhandlingsoplæg

Regeringens forhandlingsoplæg er derfor, at Danmark kan stemme for Kommissionens forslag om gebyrer og afgifter til EMA.

Fra dansk side lægger vi vægt på, at den fleksibilitet i forslaget, som kan udløse gebyrændringer, baseres på en objektiv og omkostningsbaseret tilgang.

Regeringen lægger desuden vægt på, at reguleringen tilpasses de ændringer, som lægemiddelområdet har været igennem de seneste år, og ikke lægger unødige store byrder på virksomhederne. Lægemiddellovgivningen bør understøtte bedre adgang til lægemidler, innovation og stabile forsyningsforhold.

Til sidst lægger regeringen vægt på, at medlemslandene bevarer det økonomiske incitament til at deltage i arbejdet i det vigtige netværk på tværs af EU, som understøtter EMA's videnskabelige arbejde.

Alex Ahrendtsen: Kommissionens forslag er egentlig meget fornuftigt. Der er mange rigtig gode hensigter i. Når vi alligevel ikke kan støtte forhandlingsoplægget, handler det om de delegerede retsakter, som vi jo som udgangspunkt er stærke modstandere af. Hvorfor udfordrer man ikke Kommissionens ret til disse delegerede retsakter?

Søren Søndergaard: Enhedslisten mener også, at forordningsudkastet er fornuftigt. Derfor kan vi støtte regeringens forhandlingsoplæg. Vi har nøjagtig det samme problem med delegerede retsakter som Dansk Folkeparti, men vi mener, at det i dette tilfælde er af klart afgrænset teknisk karakter i forhold til gebyrernes størrelser. Jeg har intet imod, at man udfordrer delegerede retsakter, men jeg synes ikke, dette er det mest oplagte sted at gøre det. Der er mange andre steder, hvor det har større betydning. Men det er selvfølgelig helt op til regeringen.

Der står på side 2 i samlenotatet, at forslaget har »til formål at fremtidssikre regelsættet gennem regulatorisk fleksibilitet«. Hvad omfatter det?

Indenrigs- og sundhedsministeren: Til Alex Ahrendtsen: Når nu der er gode hensigter i forslaget, ville det være rigtig fint at nærme os hinanden i spørgsmålet om delegerede retsakter, hvis det er det, der er blokeringen for jeres vedkommende. Der er indlagt en vis fleksibilitet til, at Kommissionen kan revidere gebyrerne ved hjælp af delegerede retsakter. Søren Søndergaard spørger også, hvad regulatorisk fleksibilitet dækker over. Det dækker over, at vi fremover kan justere gebyrerne uden at skulle lave en helt ny revision af selve forordningen. Men det er jo ikke en fleksibilitet til, at Kommissionen bare kan foretage sig hvad som helst. Vi lægger vægt på, at der skal sikres omkostningsbaserede gebyrer, og vi lægger også vægt på, at Kommissionen er forpligtet til at konsultere medlemsstaterne, inden gebyrændringerne overhovedet kan træde i kraft. Den konsultation foregår i EMA's bestyrelse, hvor medlemslandene er repræsenteret, og Europa-Parlamentet og Rådet skal også konsulteres, inden ændringerne af gebyrerne kan træde i kraft. Med det håber jeg, at jeg har fået adresseret Alex Ahrendtsens bekymring.

Den fungerende formand: Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti har ytret sig imod det.

FO Punkt 7. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2008, (EF) nr. 810/2009 og (EU) 2017/2226 og Rådets forordning (EF) nr. 1683/95, (EF) nr. 333/2002, (EF) nr. 693/2003 and (EF) nr. 694/2003 og konventionen om gennemførelse af Schengenaftalen for så vidt angår digitalisering af visumproceduren

KOM (2022) 0658

KOM (2022) 0658 – Bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (2022) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

Udlændinge- og integrationsministeren: Først og fremmest vil jeg gerne beklage den sene fremsendelse af materialet om forslaget om digitalisering af visumproceduren, hvor jeg ønsker at tage et forhandlingsoplæg. Tingene kan somme tider pludselig gå meget stærkt i Rådet.

Blandt det svenske formandskabs prioriteter er at opnå enighed i Rådet om dette forslag.

Indholdet i forslaget

Kommissionen fremsatte i april 2022 et forslag om digitalisering af visumproceduren. Det består overordnet af to elementer: en obligatorisk fælles EU-onlinevisumansøgningsplatform og et obligatorisk digitalt visum.

Formålet med digitalisering af visumproceduren er at forbedre visumansøgningsprocessen, mindske omkostningerne og byrden for både visumansøgere og medlemsstater. Udstedelse af digitale visa vil desuden bidrage til at styrke sikkerheden i Schengenområdet, da man fjerner den risiko for forfalskning, der er ved fysiske visa i dag.

Forhandlingsoplæg

Regeringen er positivt indstillet over for forslaget, som det foreligger nu. Det gælder særlig for initiativer, der gør det attraktivt at søge om visum til Schengenområdet, samtidig med at det styrker sikkerheden i Schengenområdet.

Danmark deltager i vedtagelsen af den del af forslaget, der vedrører udstedelse af digitale visa. På baggrund af retsforbeholdet vil Danmark ikke deltage i vedtagelsen af den del af forslaget, som vedrører den fælles ansøgningsplatform, og vi vil heller ikke være bundet af ændringerne. Danmark har dog mulighed for at tilslutte sig forslaget inden 6 måneder efter, det er endeligt vedtaget.

Forhandlingerne om digitalisering af visumproceduren er nu så fremskredne, at der kan forventes snarlig enighed i Rådet. Dette er grunden til, at jeg i dag søger opbakning til, at Danmark kan tilkendegive støtte til det kompromisforslag, der ligger på bordet, og at man efter vedtagelsen vil meddele Kommissionen, at Danmark vil gennemføre retsakten i dansk ret.

FO På den baggrund har jeg i dag et forhandlingsoplæg med til udvalget, som lyder, at man fra dansk side støtter vedtagelse af forslaget, idet man

- lægger stor vægt på at fremme digitaliseringen i EU gennem en strømlining og effektivisering af visumansøgningsprocedurerne for ansøgere og medlemsstater.
- lægger stor vægt på, at forslaget bidrager til at styrke sikkerheden i Schengenområdet.
- fortsat vil arbejde for at sikre et så økonomisk effektivt system som muligt.

- efter en vedtagelse af forslaget giver meddelelse til Kommissionen om, at Danmark på mellemstatsligt grundlag vil gennemføre den del af forslaget om digitalisering af visumproceduren i dansk ret, der er omfattet af retsforbeholdet. Det vil blive anført i meddelelsen, at en gennemførelse kræver Folketingets godkendelse, og at regeringen har til hensigt at fremsætte lovforslag til gennemførelse af forslaget om digitalisering af visumproceduren.

Den fungerende formand: Som ministeren måske kan se, sidder vi ret mange mennesker her, og vi har en måde at gøre tingene på i udvalget. Vi fik først samlenotatet i går, og så er det svært for os at agere nogenlunde fornuftigt. Det kan der selvfølgelig være en årsag til, men det er min opgave som fungerende formand at sige, at fristerne ikke er overholdt i dette tilfælde. Det gør, at sagsbehandlingen bliver mindre effektiv og ikke lige så kvalitativ, som vi egentlig gerne vil leve op til her i udvalget.

Alex Ahrendtsen: Det kan jo lyde meget tilforladeligt med digitalisering, standardisering og sikre procedurer. Men sagen er jo, at man forbedrer muligheden for at få adgang til Danmark. Vi er med i Schengen, og får man lov til at være i Schengenområdet, får man også lov til at være i Danmark. Det er vi jo modstandere af – vi vil ud af Schengensamarbejdet. Det er en kendt sag, hvor regeringen står på området – man ønsker yderligere integration. Derfor kan Dansk Folkeparti ikke støtte forhandlingsoplægget, selv om vi i bund og grund støtter digitalisering, fordi det ofte betyder en professionalisering. Vi er dog ikke sikre på, at man kan løfte opgaven i Bulgarien f.eks. Er man sikker på, at de lande har de redskaber, der skal til for at kunne håndtere en øget digitalisering? Bulgarien er bare et eksempel. Det er jo ikke alle lande i Schengenområdet, der er på samme niveau som Danmark.

Søren Søndergaard: Enhedslisten synes, det er et godt forslag. Der er jo ingen grund til at gøre det unødigt vanskeligt at få hverken tilsagn eller afslag, og dette letter proceduren. Derfor støtter vi forslaget og forhandlingsoplægget.

Jeg bliver også nødt til at understrege det, som den fungerende formand sagde. Det er fuldstændig uacceptabelt, og jeg forstår ikke ministerens begrundelse. Kommissionen fremlagde det i april 2022. Det er over et år siden. Svenskerne fremlagde kompromisforslaget den 7. marts 2023. Det må være muligt at aflevere tidligere end 24 timer inden et møde i udvalget. Jeg bliver jo nødt til at fremlægge det på et gruppemøde. Det kunne jeg ikke gøre tirsdag, for der var ikke noget materiale. Så var der en chance i går, torsdag kl. 8.15-10.00 – der kunne jeg heller ikke fremlægge det. Det betyder jo bare, at det, der skulle være parlamentarisk kontrol, bliver Søren Søndergaards kontrol. Det er der ingen, der skal være tilfredse med. Det ville være livsfarligt, hvis det udviklede sig til standarden. Jeg bliver nødt til at sige, at det er uacceptabelt. Det kan ikke gå. Det er jo ikke den eneste gang i verdenshistorien, at det er sket.

Den fungerende formand: Vi fremhæver det, fordi vi er interesserede i, at der kommer en løsning på det, så vi ikke ser det gentagne gange. Vi er faktisk meget engagerede i vores arbejde her i udvalget. Det er sådan, man skal tolke det.

Marianne Bigum: Det er et stressfyldt arbejdsmiljø at sidde i Folketinget. Vi er også nogle med børn, så med det in mente vil jeg henstille til, at tingene kommer i bedre tid, så vi kan planlægge.

Socialistisk Folkeparti er generelt positiv over for en opgradering af processerne omkring visa. Det er smart, at ansøgerne som udgangspunkt kun skal indgive én ansøgning om Schengenvisum online via EU-plattformen uanset destination. Der er også flere andre fornuftige elementer i det.

Vi har også en bekymring: Det fremgår bl.a., at Cypren bliver omfattet af Schengenreglerne og med disse nye regler vil kunne udstede digitale visa, som vil gælde i hele Schengenområdet. For nogle år siden kom det frem i de såkaldte Cyprus Papers, at Cypren solgte visa til 2 mio. euro stykket. Siden har Kommissionen sidste år opfordret EU's regeringer til at holde op med at sælge visa på denne måde. Men det er jo dybt problematisk, hvis sådan noget stadig finder sted. Er vi sikre på, at Cypren er holdt op med den praksis?

Ministeren nævnte i sin redegørelse, at regeringen søger Folketingets godkendelse af forhandlingsoplægget. Men regeringen har jo en flertalsregering, så er det en åbning til at samarbejde med jer? Ellers giver det ikke nødvendigvis en tryghed for os, at det kommer til Folketingets godkendelse. Jeg tolker det i en positiv ånd, som at der er åbenhed for andre partier, end dem der sidder i regeringen.

Udlændinge- og integrationsministeren: Jeg beklager arbejdsgangen. Det er heller ikke noget, jeg selv er meget begejstret for eller synes er tilstrækkeligt. Så jeg er helt enig med dem, der har været inde på det.

Til Dansk Folkeparti og Socialistisk Folkeparti: Der er forskellige niveauer af, hvordan man håndterer sin grænsekontrol i EU, men forslaget ændrer ikke vilkårene for at få visum. Forslaget betyder, at du nu får det digitalt i stedet for på papir. Der er også lande, som ikke kan udstede Schengenvisum, bl.a. Cypren, Bulgarien og Rumænien. Det vil alt andet lige gøre systemet mere sikkert. Så kan man være imod systemet som helhed, og det er jo en helt legitim og ærlig holdning at have. Men når vi nu har et system inden for Schengen, hvor vi har fælles ydre grænser, så er det en fordel for os, at vi skal bruge mindre tid på at efterprøve papirers gyldighed. Jeg kan sagtens forestille mig situationer – som Alex Ahrendtsen siger – hvor det vil betyde, at det vil være nemmere at få visum, fordi det jo alt andet lige er nemmere at få noget digitalt end at få det stemplet. Men i substansen er der ikke ændret noget i reglerne. Det er de samme regler.

Migration er selvfølgelig koblet til det her, og Kommissionen er netop lykkedes med at begrænse nogle af de strømme, der har været, ved at være i dialog med Serbien om deres visumudstedelse. Det har gjort, at man har fået lukket nogle af de ruter, der var. Så jeg tror, det er vigtigt at have et system, der fungerer, og i Schengensystemet – hvis Dublinaftalen er fuldt operationel – er det en kæmpe fordel, at det er digitalt.

Vi vil gerne samarbejde med andre partier, også om EU-sager. Lige på denne sag har det været svært at åbne for en lang proces omkring udformningen af forhandlingsoplægget. Men vi håber da på, at både Socialistisk Folkeparti og andre partier er interesserede i også at være med til at lave aftaler på det udlændingepolitiske område. Det er i hvert fald min ambition.

Den fungerende formand: Jeg hører, at der fremadrettet fremsendes materialer inden for tidsfristen. Det er rigtig godt at høre, tak for det.

Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti har ytret sig imod det.

FO Punkt 8. Rådets afgørelse om bemyndigelse af medlemsstaterne til at ratificere ILO's konvention om afskaffelse af vold og chikane i arbejdslivet

– *Vedtagelse/afstemning*

KOM (2020) 0024

KOM (2020) 0024 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20222) – Bilag 343 (udvalgsmødereferat side 503, senest behandlet i EUU 3/3-23)

Beskæftigelsesministeren: Jeg vil i dag forelægge sagen om Kommissionens forslag til en rådsafgørelse om ratifikation af ILO's konvention 190 om afskaffelse af vold og chikane i arbejdslivet. Jeg vil desuden benytte lejligheden til helt kort at orientere om seneste status på søgsmålet vedrørende mindstelønsdirektivet.

Rådsafgørelse om ILO-konvention 190

Jeg orienterede udvalget kort om sagen den 3. marts 2023 forud for EPSCO-rådsmødet den 13. marts, hvor sagen var på til politisk drøftelse.

Drøftelsen på rådsmødet bragte os ikke tættere på en fælles løsning af sagen. Kommissionen vil trods udbredt skepsis fra halvdelen af medlemslandene indtil videre ikke trække sit forslag til rådsafgørelse tilbage. Og vi kom fra Rådets side heller ikke længere med konkrete alternative løsningsmodeller.

Der er dog en forventning om, at det svenske formandskab vil forsøge at finde en løsning på sagen på et kommende Coreper-møde. Måske allerede kort efter påske. Dette skal nok ses i lyset af, at ikke mindst Kommissionen, men også flere medlemslande, er blevet utålmodige efter at få sagen afsluttet. Derfor forelægges sagen i dag til forhandlingsoplæg, så det danske mandat ligger klart inden næste og måske sidste fase af forhandlingerne i Rådet.

Kommissionens forslag

Sagen om ILO-konvention nummer 190 er – som jeg også nævnte for udvalget den 3. marts – en kompliceret og principiel sag. Kommissionen fremsatte sit forslag til en kort rådsafgørelse i januar 2020. Forslaget indeholder to operationelle artikler. Én artikel, hvori medlemslandene bemyndiges til at ratificere ILO-konvention 190 om vold og chikane i arbejdslivet. Og én artikel, der henstiller til medlemsstaterne at træffe de nødvendige foranstaltninger til ratifikation hurtigst muligt.

Det er almindelig praksis i EU's indgåelse af internationale konventioner, at Kommissionen fremsætter forslag om rådsafgørelser. Det gælder også ILO-konventioner.

Der er forskellige procedurer for, hvordan EU tiltræder internationale konventioner afhængig af deres konkrete indhold – herunder om det falder inden for EU's, medlemsstaternes eller begges kompetencer. Formålet er altid at sikre, at EU samlet set kan opfylde konventionen.

Forpligtelse til ratifikation

Forhandlingerne i Rådet ledte til, at man i december 2020 fandt behov for at få afklaret konsekvenserne af den foreslåede rådsafgørelse, herunder om den ville forpligte EU's medlemsstater til at ratificere konventionen.

Rådets Juridiske Tjeneste blev spurgt og kom i januar 2022 frem til den vurdering, at rådsafgørelsen betød, at EU's medlemslande blev forpligtede til at ratificere konventionen, for at EU samlet kunne opfylde konventionen.

Sagen er principiel for en række lande, der mener, at ratificering af konventionen skal muliggøres, men ikke ønsker, at medlemsstaterne bliver forpligtede til at ratificere. Det gælder også Danmark.

Danmarks ILO-arbejde – herunder beslutninger om ratifikation af konventioner – foregår i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Det gælder også for den nationale beslutning om ratifikation af konventioner. Det er derfor regeringens klare holdning, at medlemsstaterne selv bør træffe beslutning om ratificering af ILO-konventioner, da det vil underminere den nationale beslutningsproces.

Rådsmødet den 13. marts 2023

Kommissionen ser gerne en vedtagelse af rådsafgørelsen meget snart. De er samtidig klar over, at deres forslag deler Rådet i to næsten lige store grupper. Derfor brugte Kommissionen også rådsmødet den 13. marts til mundtligt at antyde forskellige løsningsmuligheder. Bl.a. ville Kommissionen kunne tilbyde at ledsage rådsafgørelsen med en politisk erklæring om, at Kommissionen ikke agtede at tage retlige skridt mod medlemsstater for ikke at ratificere konventionen.

En række lande stiller dog spørgsmålstegn ved, hvad en sådan politisk erklæring giver af garantier for, at medlemsstaterne ikke forpligtes til ratifikation. Det gør jeg også selv.

Den politiske drøftelse viste da også, at et solidt blokerende mindretal inklusive Danmark stadig efterspørger en løsning, hvor ratifikation af konventionen muliggøres, men ikke udgør en forpligtelse. Der var med andre ord fortsat et blokerende mindretal mod rådsafgørelsen.

Hvordan de videre forhandlinger vil forløbe, og hvor det endelige kompromis ligger, står endnu ikke helt klart. Hverken for mig eller for formandskabet, som jeg havde bilateralt møde med i forbindelse med rådsmødet.

Regeringens holdning

For regeringen er det afgørende, at den løsning, der findes, sikrer medlemsstaterne muligheden for selv at beslutte, om man ønsker at ratificere ILO-konventionen. Regeringen støtter op om konventionens formål om at fremme et sikkert arbejdsmiljø med nultolerance over for vold og chikane. Jeg håber da også, at vi kan nå til enighed om i Danmark at ratificere konventionen.

Vi har som nævnt en god og lang tradition i Danmark for at drøfte ratifikation af ILO's konventioner med arbejdsmarkedets parter i Det faste ILO-udvalg. Parterne tager også del i selve forhandlingerne i ILO, så det er naturligt, at de involveres i ratifikationsovervejelserne efterfølgende.

Der udestår fortsat enkelte tekniske drøftelser i ILO-udvalget. Meldingen fra DA (Dansk Arbejdsgiverforening) og FH (Fagbevægelsens Hovedorganisation) er, at de vurderer, at der er mulighed for at afgive en positiv indstilling til fordel for dansk ratifikation. Regeringen træffer på den baggrund beslutning om ratifikation. Der er tradition for, at regeringen følger parternes fælles indstilling om ratifikation.

Regeringens forhandlingsoplæg

Regeringen lægger afgørende vægt på, at der findes en løsning, hvor det bliver muligt for EU's

medlemslande at ratificere ILO-konvention 190, men at selve beslutningen om ratifikationen overlades til EU's medlemslande.

Siden sidst: Annullationssøgsmål vedrørende mindstelønsdirektivet

Mandag den 20. marts 2023 blev sagen offentliggjort i EU-Tidende. Det betyder, at fra den dato har Kommissionen og medlemslandene knap 2 måneder til at anmode om at intervenere. Når Domstolen har behandlet eventuelle anmodninger om intervention fra Kommissionen og andre medlemslande, får disse intervenienter efterfølgende typisk 1 måned til at afgive indlæg.

Som jeg har nævnt tidligere for udvalget, har Sverige tilkendegivet, at de bør kunne intervenere til støtte for Danmark. Det havde jeg en god snak om med den svenske minister, Pernille Brandberg, i forbindelse med EPSCO-rådsmødet.

Herudover afventer vi svarskrifter fra Rådet og Europa-Parlamentet.

Jeg vil som tidligere lovet holde udvalget løbende orienteret.

Kim Valentin: Annullationssøgsmålet er en sag, som Venstre drøfter løbende, så jeg er rigtig glad for denne melding.

Søren Søndergaard: Jeg er rigtig glad for, at ministeren lægger afgørende vægt på, at Danmark ikke skal kunne tvinges til at ratificere ILO-konventionen. Med det udgangspunkt kan Enhedslisten støtte forhandlingsoplægget.

Så vidt jeg kan se, er arbejdsmarkedets parter ikke blevet inviteret til at komme med høringssvar. Er det rigtigt, og hvad er grunden?

Vil ministeren gøre en aktiv og hurtig indsats for at få samlet arbejdsmarkedets parter med henblik på at få ratificeret ILO-konventionen? For det er jo en fremragende konvention. Den skal ratificeres så hurtigt som muligt. Det vil jo være dybt betænkeligt, hvis der kommer til at opstå tvivl om, hvorvidt vores modstand imod, at EU skal træffe beslutningen, hænger sammen med indholdet.

Alex Ahrendtsen: I Dansk Folkeparti er vi fuldstændig enige med ministeren i, at det ikke handler om indholdet. Indholdet af konventionen er på mange måder god, men det handler om noget principielt og forfatningsretligt. Vi er enige med regeringen i, at EU ikke kan forpligte Danmark og nationalstaterne til at ratificere den konvention. Det er jeg glad for, at vi har fået på plads – det er ret afgørende for os.

Jeg forstår ikke helt den afgørende vægt. Vil ministeren læse den op igen? Jeg har forstået det sådan, at regeringen lægger afgørende vægt på, at Danmark ikke skal forpligtes til noget. Ministeren nikker. I så fald kan Dansk Folkeparti godt støtte forhandlingsoplægget.

Theresa Scavenius: Alternativet kan ikke støtte forhandlingsoplægget, fordi vi mener, at det er rigtig positivt, at EU kan hjælpe os og medlemslandene til at gøre nogle ting, som vi ikke selv kan finde ud af. Konventionen er fra 2019, og så vidt jeg kan forstå, har man i Danmark endnu ikke rigtig været i gang med at få det gjort. Hvordan går det med dansk implementering?

Jens Henrik Thulesen Dahl: Det løber mig næsten koldt ned ad ryggen, når jeg hører, at EU gerne skulle hjælpe os. Den holdning kan Danmarksdemokraterne ikke bakke op om.

Jeg er rigtig glad for den meget klare tilkendegivelse af, at man lægger afgørende vægt på, at det er noget, vi skal bestemme i Danmark, og ikke noget EU skal hjælpe os med at bestemme. Vi skal nok selv sørge for at ratificere konventionen, hvis den er god. Det skal EU ikke styre. Så med de ord fra ministeren kan Danmarksdemokraterne også støtte forhandlingsoplægget.

Beskæftigelsesministeren: Jeg er fuldstændig enig i, at det er fremragende indhold. Jeg vil gerne gøre det meget klart, at det ikke handler om indholdet, og det gjorde jeg også i mit indlæg på rådsmødet.

Det skal foldes ud i Danmark, og som altid rådgiver arbejdsmarkedets parter regeringen i disse spørgsmål. Der er nedsat en teknisk arbejdsgruppe under regeringens faste ILO-udvalg, der arbejder med denne konvention. Arbejdsgruppen var sat på pause under regeringsforhandlingerne, men mødtes igen den 17. marts 2023. Som jeg forstår det, udestår der alene tekniske drøftelser. Udvalget mødes igen den 13. og 28. april for at afslutte arbejdet. Jeg håber på en positiv indstilling, for jeg mener, det er en vigtig konvention og en vigtig indsats. Jeg mener, at det kan være et vigtigt instrument i kampen for at afskaffe vold og chikane i arbejdslivet. Noget, som regeringen i det hele taget er meget optaget af. Derfor handler det ikke om indholdet.

Jeg læser gerne forhandlingsoplægget op igen: Regeringen lægger afgørende vægt på, at der findes en løsning, hvor det bliver muligt for os at ratificere konventionen, men at selve beslutningen om at ratificere overlades til EU's medlemslande. Det vil sige, at vi skal have muligheden, vi skal ikke tvinges. Det er det, der lægges afgørende vægt på. Jeg håber, at der utrolig snart kommer en afklaring på det, så det kan komme ud at flyve.

Søren Søndergaard: ILO-konvention 144 handler om respekt for trepartsforhandlinger på arbejdsmarkedet i de enkelte lande. Er det ministerens opfattelse, at den EU-beslutning faktisk vil være måske ikke et officielt, lovformeligt brud med ILO-konvention 144, men i hvert fald indholdsmæssigt vil stå i modsætning til idéen med ILO-konvention 144?

Beskæftigelsesministeren: Det var faktisk en problemstilling, jeg selv rejste i mit indlæg på rådsmødet, så jeg deler bekymringen. Det er i det hele taget et ret principielt brud på måden at arbejde med disse konventioner på, hvis det pludselig pålægges landene at ratificere og ikke bare muliggøres.

Den fungerende formand: Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Alternativet har ytret sig imod det.

Punkt 9. Siden sidst:

a) Tidlig orientering om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en fælles ramme for medietjenester i det indre marked (europæisk retsakt om mediefrihed) og om ændring af direktiv 2010/13/EU

KOM (2022) 0457

KOM (2022) 0457 – Bilag 8 (revideret grund- og nærhedsnotat)

EUU alm. del (2022) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

EU-note (2022) – E 5 (EU-note af 22/11-22 om forslaget)

Kulturministeren: Jeg ved, at udvalget allerede har beskæftiget sig med sagen og givet sin holdning til kende – en holdning, jeg langt hen ad vejen deler. Det får vi mulighed for at drøfte i dybden i dag.

Forslaget indeholder bl.a. bestemmelser om, at medlemsstaterne skal respektere mediers redaktionelle frihed, forbedre beskyttelsen af journalistiske kilder og sikre public service-mediers uafhængighed og stabile finansiering. Det lyder jo alt sammen rigtig godt. Forslaget indeholder også bestemmelser om, at medlemsstaterne skal foretage vurderinger af mediemarkedskoncentration og transparens af ejerskab af medier. Det foreslås også, at der oprettes et nyt europæisk medieråd bestående af nationale medietilsynsmyndigheder. Endelig vil jeg fremhæve bestemmelserne om, at store onlineplatforme skal begrunde nedtagning af redaktionelt indhold og etablere klageadgang for de medier, som det måtte berøre.

Udvalget har tidligere hørt om sagen forud for rådsmødet for uddannelse, ungdom, kultur og sport den 28.-29. november 2022. Siden november er der imidlertid sket meget. Der er kommet en ny regering. Formandskabet i Rådet er skiftet fra Tjekkiet til Sverige. Vi er blevet klogere på forslagens konkrete indhold og er længere i de indledende dialoger med andre medlemsstater og i arbejdet i Rådets arbejdsgruppe. Jeg har derfor fundet det relevant at give udvalget en opdateret orientering om forslaget.

Jeg ser denne dialog med udvalget som en god mulighed for at få input, som jeg kan tage med i det videre arbejde med at fremme danske interesser i forbindelse med forslaget. Jeg er fuldt bevidst om, at et flertal i Folketingets Europaudvalg i december 2022 afgav en begrundet udtalelse om, at forslagens bestemmelser om bl.a. public service er i strid med nærhedsprincippet. Jeg forstår og deler bekymringen. Med forordningen har EU bevæget sig ind på et område, som tidligere har været et nationalt anliggende.

Lovgivning om medier er et følsomt område, og forordningen er bestemt ikke uden tidsler, som vi fra dansk side skal arbejde på at rydde ud i. Det vil jeg vende tilbage til senere.

Rådets Juridiske Tjeneste arbejder på en vurdering af hjemmelsgrundlaget for forordningen – altså om juraen er på plads, når Kommissionen bruger bestemmelsen om det indre markeds oprettelse og funktion som retsgrundlag for forslaget (TEUF art. 114). Udtalelsen forventes at foreligge snart, meget vel ultimo marts 2023. Udtalelsen er meget vigtig for den videre behandling af forslaget, og jeg vil selvfølgelig orientere udvalget, så snart udtalelsen foreligger.

Forordningen er ikke groet i nogen danske politikeres baghave. Men vi må forholde os til, at den ikke går væk. Tværtimod ender den med al sandsynlighed med at blive vedtaget. Derfor handler det om at få præget den mest muligt i dansk retning. Regeringen har anlagt en konstruktiv tilgang. Vi er gået aktivt ind i drøftelserne i Bruxelles – både i Rådet og via kontakter til Kommissionen, Europa-Parlamentet og andre medlemsstater – med det for øje, at forordningen kommer til at virke efter hensigten og ikke skader velfungerende mediemarkeder og den model, vi har i Danmark og resten af Skandinavien, som jo fungerer relativt upåklageligt i forhold til andre steder, hvor man måske kunne ønske sig en anden tilgang.

Den politiske baggrund for forslaget

Jeg synes, det er vigtigt at forholde sig til, hvilken politisk virkelighed forordningen taler ind i. I Danmark er det en selvfølge, at vi har frie og uafhængige medier. Vi oplever heldigvis meget få eksempler på, at journalister udsættes for trusler. Vi har et knæsat princip om, at staten ikke blander sig i, hvad medierne bringer.

Men vi må ikke være blinde for, at det ikke er virkeligheden i hele Europa. Der er også i europæiske lande velkendte problemer med, at mediernes uafhængighed ikke altid respekteres, og at journalister ikke kan føle sig sikre, når de passer deres arbejde.

Frie medier er afgørende for en velfungerende retsstat, som er af fundamental betydning for EU-samarbejdet.

Dertil kommer en øget trussel mod den europæiske offentlighed i form af desinformation og propaganda fra bl.a. Rusland. Og en medievirkelighed, hvor en stor del af den demokratiske debat foregår på techgiganternes platforme, der bliver modereret i henhold til virksomhedernes egne retningslinjer.

Det er på den baggrund, at Kommissionen har fremlagt forslaget om en EU-mediefrihedslov. Den bygger videre på EU's samlede demokratihandlingsplan og har en høj prioritet hos Kommissionens formand, Ursula von der Leyen.

Det synes jeg er vigtigt, at vi har in mente, når vi diskuterer forordningen.

Regeringens holdning

Regeringen støtter hovedlinjerne i forordningsforslaget.

Det er f.eks. værd at fremhæve, at forordningen begrænser store onlineplatformes muligheder for at fjerne redaktionelt indhold og giver redaktionelle medier nogle nye rettigheder i form af klageadgang, hvis det alligevel sker. Det er endnu et skridt mod en større demokratisk kontrol med techgiganterne.

Men det betyder ikke, at forslaget er uden problemer. Flere danske medier har peget på, at det nuværende udkast imod hensigten kan risikere at svække det velfungerende danske mediemarked. Regeringen tager bekymringerne alvorligt. Det må ikke være sådan, at vi i vores iver efter at løse problemerne i nogle EU-lande skaber nye problemer i andre lande, herunder i Danmark.

Der er derfor behov for justeringer og præciseringer i forordningen, så vi kan sikre, at forordningen kan rumme den måde, vi har organiseret vores mediasystem på i Danmark og resten af Skandina-

vien. Det handler bl.a. om, at det bliver tydeliggjort, at forordningen ikke ændrer på, at medlemsstaterne har kompetencen til at regulere og finansiere public service-medier. Det ønske deler vi med andre medlemsstater, og det svenske formandskab er lydhørt.

Tilsvarende vil vi arbejde for, at der kommer mere fleksibilitet i bestemmelserne om, hvordan vi udpeger bestyrelser i public service-medier. Også her er der basis for, at danske hensyn bliver tilgodeset.

Forordningen har rykket sig i en positiv retning under det svenske formandskab. Og det er selvfølgelig vigtigt, at vi holder fast i disse ændringer.

Forordningen indeholder også et forslag om, at der oprettes et europæisk råd for medietjenester bestående af repræsentanter fra de nationale medietilsynsorganer. I Danmark vil det være Radio- og tv-nævnet. Det er vigtigt for regeringen, at Rådet ikke kommer til at få kompetencer til at regulere uafhængige medier. Det er der ikke noget, der tyder på, som forordningen ser ud nu. Det er vigtigt, at Rådet vedbliver med at have en rådgivende og vejledende funktion og ikke bliver en europæisk overtilsynsmyndighed, som kan tilsidesætte nationale vurderinger. Vi er meget opmærksomme på det og følger det tæt.

Vi har i Danmark – ligesom i mange andre europæiske lande – en tradition for, at vores medier regulerer sig selv, og staten blander sig mindst muligt. Vi har et Pressenævn og et sæt presseetiske regler, som er ryggraden i systemet. Derudover arbejder de fleste medier med interne etiske retningslinjer og kodekser. Disse principper skal fortsat være måden, vi regulerer medier på. Regeringen vil arbejde for, at disse principper skrives ind i forordningen.

Regeringens interessevaretagelse

Vi deltager aktivt i drøftelserne i Bruxelles. Både i Rådet og via kontakter til Kommissionen og Europa-Parlamentet.

Jeg har holdt møde med den ansvarlige kommissær for forslaget, Věra Jourová, som tilkendegav, at hun var åben over for at lytte til vores synspunkter.

Der har også været kontakter på højt embedsmandsniveau med Kommissionen for at finde løsninger på de vigtigste danske udfordringer

Jeg har holdt møde med europaparlamentsmedlem Morten Løkkegaard omkring hans synspunkter og forslag til forbedringer af forordningen, og han er åben over for at drøfte forslaget med andre medlemmer af Europa-Parlamentet.

Der har været møder på lavere niveauer med interessenter og andre lande.

Jeg har desuden planlagt en rejse til Bruxelles i starten af maj, hvor jeg bl.a. skal mødes med relevante kommissærer og parlamentsmedlemmer.

Så regeringen er dybt engageret i arbejdet, og vi har lagt os i selen for at fremme danske hensyn bedst muligt. Det er regeringens vurdering, at vi ikke står alene med vores synspunkter. Der er god basis for et stærkt samarbejde med andre ligesindede lande om at sikre, at forordningen kommer til at virke efter hensigten uden at medføre uhensigtsmæssig indblanding i velfungerende mediemarkeder.

Den videre proces

Det svenske EU-formandskab har oplyst, at man sigter efter en generel indstilling om forslaget på rådsmødet den 15.-16. maj 2023. Om man rent faktisk er nået så langt allerede her, er måske tvivlsomt. Men så vil man formentlig prøve at nå en generel indstilling umiddelbart efter rådsmødet. Jeg forventer derfor at forelægge et forhandlingsoplæg i Folketingets Europaudvalg ultimo april.

Den fungerende formand: Tak for at være her på et tidligt tidspunkt. I vores reformproces fokuserer vi netop på at få en tidlig dialog om forhandlingsoplæggene, så vi kan træffe nogle mere kvalitative beslutninger, når forhandlingsoplægget skal forelægges. Det vil jeg gerne rose ministeren for.

Kim Valentin: Venstre er stadig væk voldsomt kritisk over for Kommissionens tilgang til området. Jeg kan høre, at ministeren har læst på det, vi tidligere har udtalt her i udvalget.

Theresa Scavenius: Ministeren er opmærksom på den politiske virkelighed i Europa, det er nemlig rigtig vigtigt. Vi kan godt have en national debat om behovet for forslaget i Danmark, og der er bekymringer, som vi bør kigge på. Men lige nu og her er det vigtigste fokus, om der er behov for dette tiltag i Europa. Vi har nogle lande, som ikke er i stand til at opretholde disse vigtige institutioner, og her kan EU spille en hjælpende rolle. Spørgsmålet er så, hvad den danske position skal være i det. Min indstilling er – i modsætning til mange andre her – at vi skal bakke op om EU's interesse i at understøtte de demokratiske bevægelser og retsstatsbevægelserne, der er i hele Europa. Det er jo det, der ligger i hele ændringen af finansforordningen, nemlig at få retsstatsprincipperne ind. Så det er en generel politik i Europa, som jeg fuldt støtter op om. Vi skal bruge EU som et redskab til at understøtte demokratiske bevægelser, og det her er altså også et af dem.

Søren Søndergaard: Der er jo ikke tvivl om, at der i visse lande i Europa er kæmpeproblemer med mediefriheden. Så kan man stille spørgsmålet, om lande med kæmpeproblemer med mediefriheden og ytringsfriheden burde være en del af EU. EU er officielt en klub af demokratier med retsstaten som grundlag, men hvis ikke det reelt er det, så må man vedtage alt muligt, eller også kunne man udelukke de lande, som ikke lever op til det.

Under alle omstændigheder er der en masse problemer. Det er bare ikke sikkert, at den medicin, der bliver lagt frem her, er den rigtige. En række af løsningerne vil helt tydeligt ikke hjælpe. Et konkret eksempel: Man skal vide, hvem der ejer et medie. Præsidenten i et givent land sidder på kassen. Han bestikker byggematadorer til at købe nogle medier, hvor de roser præsidenten. Det vil tydeligt fremgå, hvem der ejer medierne, men det vil ikke løse noget som helst. Det er et konkret eksempel på, at der er grænser for, hvad man kan gøre, hvis den fundamentale demokratiske kultur mangler, og hvis man har folk i spidsen, der ønsker at svindle og bedrage og undertrykke. Det er problematisk, hvis forslaget ikke løser noget der, hvor der er behov for det, og samtidig har en masse negative konsekvenser de steder, hvor der ikke er behov for det.

Jeg bemærker, at man bruger artikel 114 (TEUF) til at vedtage dette. Er det den, der handler om demokrati og mediefrihed og forsvar af mennesker osv.? Nej, det er den, der handler om det indre marked. Og så er der noget i mit hoved, der krakelerer helt, for hvordan kan det være, at spørgsmålet om mediefrihed bliver til et spørgsmål om det indre marked? Man kunne jo starte med at anfægte hjemmelsgrundlaget.

Hvad er den præcise vedtagelsesprocedure, og hvad er det præcise tal, der skal til, for at dette bliver vedtaget? Det er jo rigtig, som ministeren siger, at en lang række lande var meget betænkelige over for forslaget. Tyskland, Finland, Frankrig, Slovenien, Østrig, Portugal, Belgien, Irland – bare for at nævne nogle af dem. Så forslaget har jo ikke automatisk et flertal.

Marianne Bigum: Socialistisk Folkeparti deler til fulde ministerens bekymring. Forelæggelsen af sagens indhold var enormt konkret, og jeg sætter også stor pris på din gennemgang af din proces og ikke mindst din åbenhed til sidst om at fortsætte den gode dialog.

Theresa Scavenius: Det er interessant at diskutere hjemmelsgrundlaget. Men hvad er den skandinaviske udfordring og det danske hensyn egentlig? For hvis vi ikke har nogen problemer, kommer det vel ikke til at ramme os.

Kulturministeren: Udfordringen er, at vores måde at finansiere public service-medier og udpege deres ledelse og de uafhængige nævn på er udfordret, hvis forordningen vedtages og implementeres uden ændringer. Derfor deler jeg den skepsis, man indledningsvis har modtaget forslaget i Europaudvalget med. Det er meget vigtigt for mig at understrege.

Til Søren Søndergaard: Jeg er enig i de udfordringer, der kan være med stater, der ikke lever op til de helt basale adgangskrav til det europæiske fællesskab. At skabe demokrati eller forståelse for pluralisme og mediefrihed kan jo nogle gange være som at bygge sandslotte i tidevand. Utroligt besværligt, og noget man bør gentage mange gange, før man når i mål. Derfor stiller regeringen sig positiv over for hensigten i forslaget, men kritisk over for de værktøjer, man ønsker at implementere.

Hvad angår hjemmelsgrundlaget er det jo det indre marked. Jeg har personligt problematiseret det over for kommissær Věra Jourová. Derfor lagde jeg i mine indledende bemærkninger vægt på, at vi stadig væk afventer den juridiske vurdering. Jeg gjorde konkret opmærksom på, at vi bør fare med lempe i den videre formuleringsfase, indtil retsgrundlaget er på plads. Regeringens vurdering er dog alligevel, at dette ikke går væk af sig selv, også selv om andre lande er kritiske, herunder flere af de skandinaviske og nogle af dem, vi traditionelt samarbejder med.

Forslaget skal vedtages med kvalificeret flertal.

Den fungerende formand: Udvalget kigger løbende på nærhedsprincippet. Nogle gange har man en opfattelse af, at Kommissionen forsøger at komme uden om nærhedsprincippet, når de udarbejder deres forslag. Og det er jo et problem, hvis det er sådan, for vi skal have en åben tilgang til lovprocessen. Og hvis noget hører under nærhedsprincippet, skal Kommissionen ikke arbejde med det. Så skal nationalstaterne arbejde med det. Det ville være meget mere åbent at få den måde at arbejde sammen på, og det ville være mere respektfuldt over for de enkelte parlamenter. Det er en af de ting, som vi her i udvalget har problematiseret igennem relativt lang tid.

Kulturministeren: Jeg kunne godt ønske mig, at der var tilstrækkelig mange parlamenter, der ligesom det danske kastede politisk penicillin efter tankerne om nærhedsprincippet. Det har desværre ikke været tilfældet. Derfor er den vej lukket for os, den ender blindt.

FO Punkt 10. Rådsmøde (transport, telekommunikation og energi) den 28. marts 2023

EUU alm. del (20222) – Bilag 326 (kommenteret dagsorden)

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Der er tre sager på dagsorden for energirådsmødet. Det drejer sig om forslaget om forlængelse af rådsforordningen om reduktion af efterspørgslen efter gas, brint- og gasmarkedspakken og elmarkedsreformen.

Den første sag forelægges til forhandlingsoplæg og de to øvrige til orientering.

FO 1. Forslag til forlængelse af reduktionstiltag i rådsforordning om koordinerede foranstaltninger til reduktion af efterspørgslen efter gas

– *Politisk enighed*

KOM (2023) 0174

Rådsmøde 3943 – Bilag 2 (supplerende samlenotat)

KOM (2022) 0361 – Bilag 3 (beslutningsreferat vedr. den skriftlige forelæggelse af forhandlingsoplægget 22/7-22)

KOM (2022) 0361 – Bilag 2 (skriftlig forelæggelse af forhandlingsoplæg vedr. det oprindelige forslag 22/7-22)

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Forslaget blev fremsat i mandags den 20. marts 2023. Notatet er derfor oversendt hurtigst muligt derefter.

Formandskabet lægger op til, at forslaget skal vedtages på rådsmødet. Derfor forelægges sagen til forhandlingsoplæg allerede i dag.

Reduktionstiltagene var det første hastetiltag, der blev taget på europæisk niveau i 2022 for at håndtere energikrisen. Tiltagene blev endeligt vedtaget i august 2022, men står til at udløbe med udgangen af marts i 2023. Med forslaget forlænges tiltagene med 1 år. Det giver god mening. Selv om forsyningssituationen i EU for nuværende er stabil, ved vi endnu ikke, hvordan situationen udvikler sig hen over efteråret og næste vinter. Europa er stadig sårbar.

Forslaget skal derfor være med til at sikre en stabil gasforsyning i EU hen over vinteren 2023/2024. Det gør vi ikke kun ved at sikre, at gaslagrene er fyldt tilstrækkeligt, men også ved at reducere gasforbruget ud fra deisen om, at den gas, som vi ikke bruger nu, kan vi bruge til vinter i stedet.

Regeringen støtter forslaget om at forlænge reduktionstiltagene. En fortsat indsats for at reducere gasforbruget på europæisk niveau vil gøre os mindre sårbare over for russisk pression.

Regeringen lægger af den grund stor vægt på, at der vedblives med at blive fastsat krav til at reducere gasforbruget med en nærmere fastsat reduktionsandel. Regeringen lægger desuden vægt på ændringen i reduktions- og referenceperioden, og at den gøres årlig.

Forslaget betyder, at medlemsstaterne skal fortsætte med frivilligt at reducere deres gasforbrug med mindst 15 pct. Perioden for reduktionen vil løbe fra 1. april 2023 til 31. marts 2024. Reduktionstiltagene dækker denne gang også sommerperioden. Og først hvis kriseniveauet unionsalarm erklæres, gøres reduktionen obligatorisk.

Regeringen lægger desuden stor vægt på, at den foreslåede reduktionsandel i gasforbruget stadig kun omfatter naturgas og ikke grønne gasser som eksempelvis biogas. Grønne gasser er vedvarende energikilder og indgår af den grund i Kommissionens REPowerEU-plan som et tiltag, der skal gøre EU uafhængig af russisk fossil energi.

Ifølge forslaget fortsætter medlemsstaterne desuden med at have fleksibilitet til at vælge, hvordan de vil reducere gasforbruget. Regeringen lægger stor vægt på, at denne fleksibilitet fastholdes. Dermed er det op til landene selv at beslutte, hvilke tiltag der er mest effektive. Og hvilke der giver mest mening at iværksætte på nationalt niveau.

Regeringen lægger desuden vægt på, at det fastholdes, at forlængelsen af forordningen har en slutdato på maksimum 1 år.

Kim Valentin: Hvilke dele af gasreduktionen kommer til at indgå i det danske bidrag til REPowerEU?

Søren Søndergaard: Vi behandlede forslaget den 22. juli 2022. På det møde var det kun Nye Borgerlige, der ikke bakkede op om regeringens forhandlingsoplæg. Enhedslisten bakkede op dengang, og vi bakker også op nu.

Marianne Bigum: Naturgasprisen er faldet fra et meget højt niveau i 2022 til et mere almindeligt leje i dag. Hvis det fører til et voksende forbrug, som gør det svært at overholde den frivillige reduktion på 15 pct., hvordan vil regeringen så sikre, at Danmark lever op til det?

Theresa Scavenius: Vi snakkede i går i Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget (KEF) om, at vi har reduceret forbruget af gas fra russiske selskaber, men ikke russisk gas fra selskaber, der ikke er russiske. Vil du uddybe den pointe? Her i udvalget er vi nemlig interesserede i at forstå, hvorvidt EU's sanktionspakker er effektive over for Rusland.

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Til Kim Valentin angående RePowerEU: Jeg er nødt til at henvise til finansministeren. Det ligger under hans ressort.

Marianne Bigum spørger til naturgaspriserne. Det er jo et frivilligt reduktionsmål. Danmark har reduceret sit naturgasforbrug, og vi har i samme periode øget vores biogasproduktion. Jeg forventer, at Danmark kan leve op til det frivillige mål. Vigtigheden af, at vi forlænger med 1 år, handler også om at fastholde et incitament til at spare på naturgas hen over sommerperioden, fordi en række europæiske lande jo får et stort kølebehov. En forpligtigelse til, at sommersæsonen også tæller, kan være med til at styrke os over for vintersæsonen, som ofte er det, vi har i baghovedet, når vi tænker på gasforbrug.

NOT Til Theresa Scavenius: Der er sanktioner mod russiske operatører på det europæiske gasmarked, men der er ikke sanktioner imod import af russisk gas. Vi kan opdatere det skriftligt, men min erindring siger mig, at vi har en importandel på ca. 9 pct. russisk gas i EU lige nu. Så vi er ikke helt uafhængige, men det er jo dramatisk meget mindre, end det var for ikke ret lang tid siden. Det langsigtede mål er selvfølgelig at blive fuldstændig uafhængig. Det er det, der arbejdes på fra mange ledere og kanter.

Marianne Bigum: Jeg hørte ikke svaret på mit spørgsmål om, hvordan Danmark vil sikre, at vi lever op til at reducere 15 pct., hvis vi får et voksende forbrug af de her gasser?

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Det er der ikke taget stilling til i regeringen. Vi har reduceret gasforbruget i Danmark langt over de 15 pct. Samtidig har vi øget produktionen af biogas. Kombinationen af lavere gasforbrug og øget biogasproduktion giver en reduktion på 42 pct. af naturgasforbruget i referenceperioden. Så jeg føler mig rimelig tryk ved, at Danmark og danskerne og danske virksomheder – for det er jo dem, vi skal takke – i høj grad har bidraget til, at vores naturgasforbrug er gået ned. Hvis forudsætningerne ændrer sig, kommer regeringen tilbage med et svar på dit spørgsmål.

Marianne Bigum: Det er jo dejligt at høre, at vi ligger langt over de 15 pct. Hvor meget skyldes det, at vi bruger biogas i stedet for naturgas, og hvor meget er reelle energibesparelser? Jeg kan også stille spørgsmålet skriftligt. Spørgsmålet gælder også på europæisk plan, da der jo er en usikkerhed. Vi snakkede i går i KEF om, at det jo også handler om solidaritet med resten af Europa. Det Internationale Energiagentur (IEA) har udtrykt en bekymring for dette i forhold til forsyningssikkerheden næste vinter. De peger på energieffektiviseringer som en vigtig del af løsningen. Vi har før opfordret til, at NEKST, regeringens beredskab på området, selvfølgelig tænker det her ind. Det vil jeg stadig opfordre ministeren til at gøre.

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Jeg glæder mig til at lancere NEKST. Det kommer til at ske meget snart. Spørgsmålet om udfasningen af naturgas kommer nok til at indgå.

Den fungerende formand: Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet ingen har ytret sig imod det.

2. Brint- og gasmarkedspakken:

a) Forslag om ændring af direktiv om fælles regler for det indre marked for naturgas

– *Generel indstilling*

KOM (2021) 0803

Rådsmøde 3943 – Bilag 1 (samlenotat side 15)

KOM (2021) 0803 – svar på spm. 1 om rækkevidden af de delegerede retsakter vedr. ændringen af gasdirektivet, fra klima-, energi- og forsyningsministeren EUU alm. del (20222) – Bilag 111 (udvalgsmødereferat side 163 FO, forhandlingsoplæg forelagt 2/12-22)

b) Forslag om ændring af forordning om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet

– *Generel indstilling*

KOM (2021) 0804

Rådsmøde 3943 – Bilag 1 (samlenotat side 2)

KOM (2021) 0804 – svar på spm. 1 om rækkevidden af de delegerede retsakter vedr. ændringen af gasforordningen, fra klima-, energi- og forsyningsministeren EUU alm. del (20222) – Bilag 111 (udvalgsmødereferat side 163 FO, forhandlingsoplæg forelagt 2/12-22)

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Sagen blev forelagt til forhandlingsoplæg den 2. december 2022. I dag vil jeg blot give en kort status for sagen.

Formandskabet ønsker at opnå en første politisk aftale i Rådet om sagen på rådsmødet. Det er endnu usikkert, om det kan lykkes.

Brint- og gasmarkedspakken skal bl.a. være med til at fastsætte rammerne for fremtidens brintinfrastruktur og brintmarkeder. Ved at udvikle et europæisk marked for vedvarende og kulstoffattige gasser, kan vi fremme udfasningen af den fossile naturgas og samtidig bidrage til at nå EU's klimamål.

Danmark er i forhandlingerne i høj grad blevet imødekommet i de emner, som vi i overensstemmelse med forhandlingsoplægget har arbejdet for. Det drejer sig bl.a. om at sikre frivillighed for EU-landene til at indføre tarifrabatter, sikre fælles rammer for gaskvalitet og større fleksibilitet i relation til ejermæssig adskillelse af brintnetoperatører.

Der er dog stadig et vigtigt udestående. Vi har i forhandlingsoplægget lagt stor vægt på, at der skelnes mellem gasser – herunder brint – baseret på vedvarende energi og kulstoffattig energi. Aktuelt drøftes netop denne problematik. En gruppe af lande ønsker, at gasser, der særligt produceres på atomkraft, skal sidestilles med vedvarende gasser og dermed bidrage til at indfri målene for vedvarende energi. Man forsøger således at ændre VE-direktivet (direktivet om vedvarende energi) i regi af brint- og gasmarkedspakken.

Andre lande mener derimod ikke, at denne type gasser skal betragtes som en vedvarende gas, og at EU's VE-mål hudhules, hvis de ligestilles. Gasser produceret på atomkraft er pr. definition ikke en vedvarende energikilde, og det skal selvfølgelig respekteres.

Vi er i tæt dialog med ligesindede lande, og jeg har her til morgen drøftet sagen med min tyske kollega. Det er endnu ikke klart, om det er muligt at nå et kompromis, der i tilstrækkelig grad tager højde for ønsker fra de to grupper.

Marianne Bigum: Tak til ministeren for, at den danske position er, at gasser skal være baserede på vedvarende energi. Socialistisk Folkeparti har stillet nogle spørgsmål til, hvordan vi sikrer, at de gasser, som vi så fremmer, rent faktisk giver en klimagevinst – både i forhold til hvor de kommer fra, men også i forhold til lækager i systemet.

Theresa Scavenius: Green Power Denmark er bekymrede for den differentierede tilgang til certificering, fordi det kan føre til højere krav til grønne gasser versus nogle andre. Deler ministeren den bekymring? Når det er så teknisk og besværligt, kan man misse en masse pointer, og derfor kan man komme til at gøre noget, der er uhensigtsmæssigt.

Tariffer og metoder til tariffastsættelse skal først ske fra 2031. Hvorfor skal vi vente til 2031? Man forventer, at omkostningerne vil blive væltet over på slutforbrugerne. Det er Alternativets holdning, at vi hele tiden skal beskytte borgerne og forbrugerne imod unødige omkostninger. Vi har et ureguleret marked, hvor vi så bare vælter det over på forbrugerne, og det mener vi er uhensigtsmæssigt.

Alternativet er skeptiske over for at bruge for meget biogas. Der står i samlenotatet, at man med forslaget kan øge incitamentet til at investere i sektoren. Det er vi kritiske over for.

NOT Klima-, energi- og forsyningsministeren: Du har ret i, at det er meget teknisk. Jeg vil give en skriftlig besvarelse af, hvordan de forskellige typer af retsakter spiller sammen. Det er et kompliceret puslespil, og der diskuteres én retsakt det ene sted, som har konsekvens for det andet. Så det egner sig bedst til en uddybende besvarelse på skrift.

Hvad angår tariffastsættelse: Det skal endeligt besluttes. Den danske tilgang er, at brugerne af infrastrukturen skal betale omkostningerne. I dette tilfælde er der brugere i to ender af røret. Nogle tager noget gas ud, og nogle kommer noget gas ind. Det vil være min forventning, når vi arbejder med tarifmodellen fremadrettet, at der skal være en balance mellem de to brugere af infrastrukturen i forhold til betalingen. Det generelle europæiske princip er jo, at tarifiering skal være omkostningsægte. Derfor vil det være forkert at mig at sige, hvordan fordelingen skal være, for det er jo noget, som tilsynene grundlæggende lægger fast efter beregninger af, hvilke omkostninger hver part påfører det fælles system.

Theresa Scavenius' bemærkning om biogas opfatter jeg som en generel politisk kommentar. Den springer jeg over.

Theresa Scavenius: Vi ved jo, at Danmarks forsyningstilsyn ikke fungerer særlig godt. Hvem fører tilsyn på europæisk plan, så forbrugerne ikke betaler for meget?

Klima-, energi- og forsyningsministeren: ACER (Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder) holder øje med det. Det er altså en arkitektur, vi kender. Det vil i den sam-

menhæng være Forsyningstilsynet, der indgår. Endvidere skal der forhandles nye regler for de nationale brintoperatører, og der skal oprettes en fælleseuropæisk sammenslutning for disse. Det er det, vi kender som ENTSO-E på elsidens, og vi har en tilsvarende europæisk samarbejdsorganisation for TSO'erne på gasområdet, og der lægges op til, at der er parallelitet til brintområdet. Så grundlæggende kommer rollefordelingen til at være, som vi kender den.

3. Reform af elmarkedet

– *Politisk drøftelse*

KOM (2023) 0148, KOM (2023) 0147

Rådsmøde 3943 – Bilag 1 (samlenotat side 31)

EU-note (20222) – E 17 (EU-nyt af 17/3-23)

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Kommissionen fremsatte den 14. marts 2023 forslag til en elmarkedsreform. På rådsmødet skal der være en første politisk drøftelse af forslaget.

Vi har fra dansk side arbejdet hårdt på, at reformen ikke skulle ændre grundlæggende ved den måde, som elmarkedet er indrettet på. Det europæiske elmarked er generelt velfungerende. Det er med til at sikre EU's forsyningsikkerhed og bestod på dette punkt sin prøve sidste år. Og det er ikke mindst vigtigt for at understøtte den grønne omstilling og sikre fortsatte investeringer heri. Det er derfor positivt, at der alene er tale om en målrettet reform. Forslaget ændrer således ikke grundlæggende på det europæiske elmarkedsdesign.

Når det er sagt, er der dog visse elementer i forslaget, der kan være problematiske. Eksempelvis skal alle nye VE-anlæg og repoweringprojekter, der modtager støtte for staten, være udformet som en tosidet differencekontrakt (CFD). CFD'er er kontrakter, der sikrer, at staten betaler elproducenten i tilfælde af lave elpriser, og elproducenter betaler staten i tilfælde af høje priser.

CFD'er kan være fornuftige at bruge, og de bruges allerede i dag. Vi er ikke imod, at de fremmes på europæisk niveau, men det skal være frivilligt for landene, om de vil anvende det.

Provenuet fra CFD'erne foreslås desuden øremærket til elforbrugerne. Det indebærer de facto, at der indføres EU-regler for national fordelingspolitik.

Endelig vil jeg nævne, at det også er vigtigt, at elmarkedsreformen ikke bryder ind i igangværende udbudsprocesser.

På rådsmødet vil jeg især fokusere på CFD'er. Jeg vil også henvise til, at elmarkedet har stået sin prøve i løbet af det sidste år, og at det har vist sig at kunne klare massive eksterne choks. Det er centralt, at vi ikke tager forhastede beslutninger, der kan risikere at skade et ellers velfungerende elmarked.

Jeg vender tilbage til udvalget med notater om selve elmarkedsforslagene. På et senere tidspunkt vender jeg tilbage for at forelægge sagen til forhandlingsoplæg.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 11. Modtagelse af deputation fra NOAH og Foreningen for Biodynamisk Jordbrug vedr. anvendelsen af nye genteknologier

EUU alm. del (20222) – Bilag 162 (henvendelse af 26/1-23 fra NOAH m.fl.)

NOAH

Projekt- og researchmedarbejder June Rebekka Bresson

Foreningen for Biodynamisk Landbrug

Projektleder Klaus Loehr-Petersen

Den fungerende formand: Velkommen til deputationen. Til orientering har vi tidligere i dag haft besøg af Novozymes.

Klaus Loehr-Petersen: Mange tak for muligheden for at fremlægge vores synspunkter vedrørende udsætning af genmodificerede organismer i landbrug og natur.

June Rebekka Bresson: Vi er her i dag, fordi vi håber, at I vil sørge for, at udsætningsdirektivet fastholdes.

Klaus Loehr-Petersen: Foruden vores to organisationer repræsenterer vi en række andre organisationer, nemlig Dansk Vegetarisk Forening, Frøsamlerne, Landsforeningen Praktisk Økologi, Frie Bønder Levende Land, Fore. Netværk for Økologisk Akvakultur, Corporate Europe Observatory, Greenpeace og Landsforeningen Grøn Hverdag.

For en afklarings skyld vil vi gerne understrege, at vores fokus ikke er på, om det er tilladt at dyrke genmodificerede afgrøder i landbruget. Det er jo tilladt. Det er både tilladt at teste og dyrke såsæd, der er godkendt efter udsætningsdirektivet for gmo-afgrøder, hvis man som forsker, landmand eller virksomhed opfylder kravene til registrering, risikovurdering, adskillelse, dokumentation og mærkning. Det er beskrevet nærmere i sameksistensloven.

Vi forholder os ikke til anvendelsen af genredigeringsteknikker som f.eks. CRISPR eller andre, og vores ærinde er ikke at plædere for en begrænsning af anvendelsen af disse genteknologiske metoder i organismer i lukkede, kontrollerede miljøer, f.eks. til fremstilling af medicin. Det drejer sig her om at fastholde de nuværende regler for dyrkning og udsætning af genmodificerede organismer (gmo) i landbruget, skovdriften og naturen bredt set.

Vi appellerer til, at det danske Folketing arbejder for, at reglerne for udsætning af gmo, såvel planter som mikroorganismer, også fremover opfylder udsætningsdirektivet fra 2001. Det er vigtigt at slå fast, at disse regler omfatter alle former for genmodificerede organismer, jævnfør EU-Domstolens afgørelse fra 2018.

Afgørelsen gør det klart, at reglerne for udsætning gælder alle former for gmo, inklusive genredigerede organismer, som ofte benævnes New Breeding Techniques (NBT). Blandt disse teknikker er CRISPR den mest kendte og kaldes populært en gensaks. Metoden anvendes til genetiske ændringer i en bred vifte af organismer inden for både planteavl, mikroorganismer og medicin.

I forhold til landbruget er det efter vores mening meget vigtigt, at organismer, der er ændret ved hjælp af genredigering, fortsat skal vurderes efter kravene i udsætningsdirektivet, dvs. risikovurdering, registrering, monitorering, analysemetoder og ikke mindst mærkning.

Det er en forudsætning at risikovurdere, hvilke effekter en organisme vil have på det miljø, den bliver sat ud i, både på kort og lang sigt. Ud fra forsigtighedsprincippet må det vurderes, om der er risiko for spredning til andre afgrøder og til planter i naturen. Det er vigtigt, da det jo ikke er muligt at tilbagekalde eller indsamle genmodificerede organismer, hvis det viser sig, at de skaber negative effekter for miljø, biodiversitet eller sundhed. Her kan der være en parallel til pesticidanvendelse.

Mærkning af genmodificerede afgrøder og produkter, hvori de indgår, er grundlæggende for at kunne håndtere produkterne separat og holde dem adskilt fra ikke-gmo-produkter. Det har betydning for at undgå utilsigtede sammenblandinger og i særlig grad for at give alle led i kæden – fra landmænd, foderstoffirmaer og fødevarerproducenter til detailhandlere og forbrugere – muligheden for at vælge gmo-produkter fra, hvis de ikke ønsker dem. Forbrugerne mister deres frie valg, hvis det bliver dereguleret, som udsættelsen af gmo i det fri uden regler kaldes. Det er efter vores mening helt afgørende, at reglerne for mærkning af afgrøder, råvarer og produkter gælder for alle typer gmo'er. Også de organismer, der er fremstillet ved hjælp af genredigeringsteknikker, og som er defineret som gmo i EU's udsætningsdirektiv. En situation, hvor gmo-afgrøder og -fødevarer forhandles uden mærkning, vil give store problemer for tilliden til myndigheder, virksomheder og butikker. Det vil gøre det umuligt at opfylde kravene til gennemsigtighed for kunder og forbrugerens ret til at vide, hvordan fødevarer er produceret, samt hvilke ingredienser de er lavet af.

Det økologiske landbrug kan desuden blive truet på sin eksistens. Reglerne om, at der ikke må anvendes gmo-afgrøder i økologisk landbrug, vil ikke kunne efterleves, hvis genmodificerede afgrøder kan dyrkes uden regler for kontrol og mærkning. De økologiske landmænd vil ikke kunne vide, om deres såsæd er gmo eller forurenede med gmo. Deres konventionelle naboer vil heller ikke vide, om deres såsæd er en gmo-sort og derved kan overholde sameksistensreglerne. Ophævelsen af registrering og mærkning af gmo-afgrøder i landbruget vil gøre sameksistensen mellem gmo og ikke-gmo umulig. Ikke kun i landbruget og ved håndtering af landbrugsafgrøder, men i hele kæden af foderstoffer og fødevarer helt ud til private og offentlige køkkener, inklusive skoler, institutioner og hospitaler.

Vores appel til Europaudvalget er derfor, at Danmark skal bakke op om de lande i EU, der ønsker, at alle former for gmo jævnfør EU's definition kun kan anvendes i landbrug, skovbrug og naturen, når reglerne i EU's udsætningsdirektiv er opfyldt. Det vil sikre forsigtighed, åbenhed, gennemsækelighed og mærkning og dermed give en tryk mulighed for at vælge gmo-afgrøder og -fødevarer til eller fra på et oplyst og sikkert grundlag. Det vil give myndigheder bedre kendskab til og kontrol med, hvilke genmodificerede organismer der sættes ud i det fri, og en større mulighed for at følge eventuelt uønskede effekter på biodiversiteten, miljøet og befolkningens sundhed.

Søren Søndergaard: Hvad er grunden til, at nogen vil have, at man skal se bort fra udsætningsdirektivet? Udsætningsdirektivet forhindrer jo ikke, at man bruger gmo, selv om det selvfølgelig lægger nogle begrænsninger på det. Er der faglige begrundelser, eller er det udelukkende et spørgsmål om at tjene penge?

Klaus Loehr-Petersen: Der kunne da godt være økonomi i det. Men det handler i høj grad om, at jo færre regler, jo lettere tilgang. Rigtig mange arbejder med disse genredigeringsmetoder og har mulighed for at lave forskellige organismer – alt fra mikroorganismer, planter og sågar også inden for det humane. De mener, at deres muligheder bliver begrænset af de snærende regler. Men de snærende regler har EU jo fastsat for at sikre, at man har analysemetoder, kontrol, monitorering, mærkning osv., så man kan vælge til og fra, og så man kan holde styr på, hvad der kommer ud. Det er selvfølgelig generende, hvis man gerne vil ud med rigtig meget i en fart.

June Rebekka Bresson: Der ligger nogle sikkerhedsforanstaltninger i udsætningsdirektivet, som sørger for, at der ikke bliver spredt genmodificerede organismer ud i miljøet, naturen og til nabo-grunden. Det er disse foranstaltninger, som vi mister, hvis vi deregulerer eller ændrer i lovgivningen omkring de nye genteknikker. Sikkerhedsforanstaltningerne skaber et apparat, som godt nok koster nogle penge, men som sørger for at passe på naturen og på os.

Kim Valentin: Vi talte også med Novozymes om emnet. En stor del af arbejdet på dette område gør, at man kan fastholde et højt afkast på et lille jordareal uden at bruge gødningsstoffer osv. Hvordan skal den afvejning være ifølge jer? Jordens befolkning skal jo f.eks. også brødfødes.

June Rebekka Bresson: Det er tilladt at dyrke gmo-landbrug i dag. Man må dyrke, teste og lave forsøg på, hvad man vil i dag. Sikkerhedsforanstaltningerne sørger bare for, at det ikke spreder sig, for det er jo gmo. Og som svar på det med at udvikle for at brødføde flere mennesker vil jeg sige, at hvis det er en så god forretning, burde de kunne sælge deres produkter, på trods af at de ligger under udsætningsdirektivet.

Klaus Loehr-Petersen: Der er en meget stor debat blandt virksomheder, miljøfolk og landbruget om de muligheder, der ligger i teknologien, og om, hvor gyldne de er. Flere påpeger, at der nok er tale om forhåbningsudtalelser, som der ikke helt er dækning for. Dette vil man gerne undersøge, og det kan man også godt, men det er besværligt af sikkerhedsmæssige grunde. Det er besværligt for, at vi kan sikre mærkning af det, der bliver sat ud, så man ved, hvor det er, kan holde det adskilt og kan vælge det til og fra. Både som forbruger, som landmand, som virksomhed og som samfund i det hele taget. Den faglige diskussion og de perspektiver kunne være rigtig spændende at folde ud i forum, som er lidt større, end hvad vi kan klare her, men vi stiller gerne op igen. Så får vi nogle faglige kapaciteter med, der er lidt stærkere end os.

Den fungerende formand: Med den interesse der er blevet udvist, kan man ikke udelukke, at ministeren eller udvalget er interesseret i en form for teknisk høring.

Theresa Scavenius: Tak for jeres præsentation. Som vi snakkede med Novozymes om tidligere, er dette en diskussion, vi alle skal tage, og vi skal få opdateret vores viden omkring disse spørgsmål. Så vidt jeg forstår, foregår der en biologifaglig diskussion af, hvorvidt risikoen for spredning overhovedet findes, og det er det, det hele baserer sig på. Hvis risikoen ikke er der, har vi en lidt forældet lovgivning. Det er jo ikke bare et forretningspotentiale, det handler grundlæggende om et kæmpe potentiale for at få en masse bioløsninger i stedet for at bruge kemikalier. Og jo, så er det også en god forretningsmodel for mange af vores biotekvirksomheder, men det synes jeg da kun er positivt, hvis der ikke er risiko for spredning.

Det er en spændende diskussion, som jeg tror, der er behov for at tage i befolkningen, for jeg tror vores forståelse af gmo er meget ensidig. Vi skal have en dybere forståelse af det faglige i det.

Marianne Bigum: Tak, fordi I kommer i så god tid og gør os opmærksom på sagen. I er kommet med rigtig mange gode pointer i dag. Vi er i gang med at sætte os ind i emnet, og jeg er sikker på, at der vil være videre dialog omkring det.

Klaus Loehr-Petersen: Vi har for lidt viden om spredningen og virkningen. Biologiske organismer har det med at blande sig meget flittigt og dele gener. Vi er ikke imod metoderne, vi er ikke imod, at man afprøver dem, hvis det sker under kontrollerede forhold, så man undgår en utilsigtet spredning. Pesticider var jo også vældig fantastiske, men nu kan vi se, at det har skabt nogle problemer. På længere sigt er det rigtig svært at samle de pesticider ind, som vi har spredt ud. Det er en parallel til den aktuelle situation, som vi måske skal prøve at tage ad notam.

June Rebekka Bresson: Der er forskel på bioteknologi og genteknologi, men grænserne skal vi virkelig til at undersøge, for jo mere kapacitet vi som mennesker har til at udvikle teknologi, jo mere bliver det også nødvendigt at tage en snak om, hvordan kan vi komme til at påvirke f.eks. naboøkosystemer. Genteknologi skal vi beholde i udsætningsdirektivet, fordi så ved vi, at vi kan passe på naturen og på naboøkosystemer.

Den fungerende formand: Tak for, at I kom her i dag. Det er en meget interessant diskussion, som jeg tror vi vil tage videre. Jeg kan i hvert fald mærke på udvalget, at der er en stor interesse for området. Hvad vi gør, kan jeg ikke sige nu, men vi vil drøfte det. Det kan sagtens være, at vi eller ministeren inviterer til en større drøftelse, men jeg lover ikke noget.

June Rebekka Bresson: Vi har et bredt netværk af bioteknologer og fagfolk, som også vil komme og understøtte diskussionen. Vi vil gerne komme.

Mødet sluttede kl. 12.04.